20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ· Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	արժէք	150
» »	Վեցամսեայ	»	»	75
» »	Եռամսեայ	»	»	40
Օտար Երկիրներէ	Տարեկան		Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ		»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր·	Տարեկան		Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ			Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԳԱՒԱՌՍ [*]

Ամուսնութեան պսակները գաւառներուն մէջ չեն պահեր խիստպէս մեր նահապետական ամուսնութեանց նախնական դրոշմը: Առաջնոյն վրայ ոչ միայն նուազած են ամուսնութիւնք, այլ սովորութիւն մ'ալ մուտ գտած է, որ չէր գիտեմ, ուշաի առանց կսկսի, որուն համեմատ 30—40 տարեկան հասակի մէջ կուգան հարսնցուներ փնտռել 13—14—15 գեղահաս օրիորդներու մէջէն: Տարիքներ առած աղջիկները շատ անգամ կը մնան երեսի վրայ, և միմիայն այրիներու հետ կրնան ամուսնանալ, կոյս ընդ այրւոյ ամուսնութիւնք սովորական են, և ընդհանրապէս դուն ուրեք կը պատահին համբրաչի ամուսնութիւններ, մինչդեռ այսպէս չէին առաջնները և այս սովորութիւնը ոչ միայն գոսա՝ ի Տիարպէքիր, այլ սկսած է ընդհանրանալ ուրիշ շատ տեղեր: Անթապ ալ գրեթէ նոյն վիճակի մէջ տեսայ: Ստոյգ է թէ երիտասարդք քիչ մը ուշ ամուսնանալու են, բայց ոչ թէ անցնելով ֆիզիքական լուն ժամանակները, և ոչ անչափահաս ամուսիններ ընտրելով: Ուրֆայի մէջ թէեւ պսակները նախնական տիպարը կը կրեն, հոն ալ վնասակար սովորութիւն մը կայ՝ աղջիկները կը նշանեն բոլորովին անչափահաս 5—10—12 տարեկանէն, և ոմանք 3—4 տարի նշանուած կը մնան: Զարմանօք լսեցի, որ օրօրոցի մէջ իսկ նշանուող հարսնցուներ կան: Ինչ անհեթեթ բան:

Հոս այժմ կը գանգատուի օժիտի ծանրութեանը վրայ. շատ անգամ աղջիկներ կը մնան տուն, օժիտ չունենալնուն համար, և նշանուած հարսնցուներու ծնողք կը պարտին պարտքի դիմել, և ձեռնհասութենէ բարձր ծանրագին օժիտներ պատրաստել աղջկան, որ կանուխ «փեսային» տանին. որքա՜ն մարդիկ աղքատացեր են այս անպէտ, աւելորդ և չափազանց ծախքերու պատճառաւ: Դեռ քանի մը օր առաջ տեսայ մէկ երկու ընտանիքներ՝ թէեւ հացի կարօտ, իւրաքանչիւրն 2—3000 ղրուշի օժիտ գրաւեցին աղջկանը՝ պարտքի դիմելով: Պսակները ամեն ուրեք այլ և այլ ձեւերու տակ իրենց քննադատելի և չար կողմերն ունին, և տակաւին կը շարունակեն. մինչ հոս աղջկայ ծնողք կը սուժեն, նոյնքն ալ կարգ մը գաւառներ կը շարունակեն ծախել աղջիկնին՝ խոշոր կամ պայման անելով փեսայացուէն, և զայն կողոպտած, յետոյ կը յանձնեն զաւկնին, որ երկուքն ալ անօթի մնան: Քանի մը տարիներ առաջ նշանտուքը ճշմարիտ աղէտ մը եղած էր Տիարպէքիրի ամուսնութիւններուն դէմ. այն ատեն փեսան ալ վիճակակից էր աղջկայ հիմակուան ունեցած պատապարտութեանը, կը պարտէր կանխաւ ծանրագին նշաններ ղրկել խօսեցեալին, մարգարտէ շարքեր, ադամանդի զարդեր, ոսկեայ շարքեր, ոսկիէ և արծաթէ կամարներ և այլն. նոյն սովորական անհրաժեշտ համարուած զարդերէն բան մը պակաս լինէր, ամօթ էրեն, նշանը առօք փառօք ետ պիտի դար փեսային, ընկերը թէ՝ քանի որ զարդ չունիս, անարժան ես պսակին: Շնորհիւ Ազգ. Պատրիարքարանի ազդու պատուէրներուն և տեղական առաջնորդաց ու վարչութեանց ջանից՝ փեսայացուներու օձիքը հիմայ ազատուած է պառաւներու անճահ պահանջքէն. կը մնան աղջիկունք, ակար արարածները: Անոնց համար ալ շատ դիւրին է թեթեւցնել, կամ բարոյապէս բառնալ օժիտը, եթէ պէտք եղած ազդու յորդորներ և ջանքեր թափուին: Ցուցանք որ այն ալ անցնի, և մեր փեսայնեն ու հարսնցուներն՝ առանց նիւթական աւար նկատողութիւններու՝ սրտանց սիրեն, սրտանց համակրին և սրտով միայն պսակուին իրարու հետ, այս է ճշմարիտ պսակ:

Խորհելու է և անհետասար ամուսնութիւններէ, ընտանեկան շինութեան և խաղաղութեան որքա՜ն վնասակար են անոնք, այն քօղերու ներքեւէն շատ անգամ ինչ պժգալի և հակաբնական անցքեր տեղի կ'ունենան, ֆիզիքական զեղծումներ, որք սերունդներու վրայ անգամ կը թողուն իրենց վատ և անբուժելի հետքերը: Շատ անգամ «սէրը կոյր է» կըսէ գաւառական առած մը, բայց ես կըսեմ՝ կատարեալ և գիտակցական սէրը չկրնար կուրանալ, կուրութիւնը կը գեգերի սեռեւ ապիստոմութեան և կրից շուրջը:

Երբ քաղաքներու վրայ ակնարկ մը կը դարձնենք, և անցած դարձածները ի մօտոյ կը տեսնենք, ո՜վ կը մնայ սակայն գիւղերու մէջ, շահ և հաշիւ չգիտցող այդ ռամիկ դասին մէջ, հո՛ն մանաւանդ ուրիշ տեսակ կրօնական զեղծմունք պսակի և այլ ձեւերու ներքեւ կը վխտան: Ո՜վ պիտի խօսի, խրատէ և օգտակարը սորվեցնէ անոնց, ո՛վ պիտի յանդիմանէ այն յիմար հայրը, որ անասունի մը նման կը սակարկէ և կը վաճառէ իր աղջիկը: Թէպէտ երկարօրէն խօսուած է այս զեղծումին ալ վրայ, բայց դեռ խափան չէ անհետացած գիւղերէն, ինչպէս ու օժիտն ալ քաղքերէն:

Թէ արձանագրութիւնք և թէ քահանայից վկայութիւնք կը հաստատեն թէ՝ տարիներ առաջ միմիայն քաղքին հայ ժողովրդեան պսակներու թիւը մինչ 140էն 150 և մինչ 200 կը հասնէր, այս թիւ այժմ գրեթէ իջած է մէկ երրորդի, և տարեւոր պսակագրութիւնք 50—60ը չեն անցնիր, ի բաց առեալ արտաքձաններն: Լիք բաղդատելով կարգ մը քաղաքներու հետ, ամուսնութիւնք հոս գոհացուցիչ են. և եթէ օժիտի անպատեհ նկատողութիւնները վերջ գտնեն փեսայացուներու մտքէն, և անոնք միմիայն արժանաւոր ամուսին փնտռեն և ո՛չ շահաւոր ծծիչներ, կը հաւատամ թէ պսակները պիտի հասնին առաջին վիճակին: Ուրախութեամբ տեսայ քանի մը փեսայցուներ որք առանց օժիտի նայելու, աղքատ՝ այլ արժանաւոր օրիորդներ փնտռեցին: Արժանաւորներով միայն գոհ պիտի ըլլան:

Ծնունդք փախճանմանց դէմ համեմատ առաւելութիւն մ'ունին աստ, միջին հաշուով տարեկան 230 մահերու դէմ կը պատահին 270—280 ծնունդներ, հոս ալ ուրախութեամբ կը տեսնենք, որ հայ կինը բազմածին է, գաւ իր բնատուր պարգեւն է: Նա ուրախ կը լինի միշտ իր շուրջը տեսնել վարդերու և շուշաններու փունջ մը՝ իր մատղաշ զաւկներու երամը: Նա մէկ և երկուքով չյագենար, մայրական սիրտը մեծ է, լայն է, միշտ կը սիրէ օրօրոցը, և միշտ օրօրոցին մէջ կաղն ու ծաղին պէս ճռճռացող փոքրիկը: Մեր կանանց մէջ տակաւին կը ապրէ նահապետական հին պժգանքը դէպ ամուլն, և զաւակ չծնողները ոչ միայն ամօթապարտ են, այլ անարժան պսակին և առագաստին, որ՝ կանանց զաւակութեամբ միմիայն կրնայ սրբագործուիլ որդեծնութեան երկունքով: Անզաւակ կինը՝ կ'ըսէ մեծօրէից առակը՝ կը նմանի անպտուղ ծառի, և տապալած քարի: Այսպէս է պառաւանց ու ջահիլներու դատաստանը:

Ներքին դաշտին ժողովուրդը քիչ շատ կրօնասէր և եկեղեցասէր է, և եթէ հոգեշահ քարոզներ ու խրատներ անպակաս լինին՝ այդ պաշտօնական եկեղեցասիրութիւնը աւելի պիտի զօրանայ անոնց մտքին մէջ: Իմ անձնական հետազօտութիւնս կ'ապացուցանէ, որ դժբաղդաբար հոս ալ եկեղեցասիրութիւնը իր նախնական վիճակին մէջ չէ մնար. մեծ տարբերութիւններ կան կէս դար առաջուան և այժմ կրօնասիրութեանց մէջ: Երբ կրօնասէր են կ'ըսեմ, միշտ համեմատութիւն մը կ'ընեմ՝ օրինակի համար՝ վերին գաւառաց և ներքին գաւառաց միջեւ, և անոնցմէ կրօնասէր կը գտնեմ այս Տիարպէքիրի հայերը: Զարգացեալ քահանայութիւն մը անպէտ բարեք և պարգեւ մը պիտի ըլլայ ժողովրդեան՝ մանաւանդ անոնց մէջ Սուրբ Հաւատքի սէրը: Ամէն պարագայի մէջ ժողովրդի սիրտը կը զգայ իրենցին ուրախութեամբ հանդէպ խաչազարդ գմբէթի մը մատուռի մը, նախնական դամբարանի մը: Կ'երթային յաւէտ այն ձորեր և հովիտներ, ուր ցրուած կային խաչքարի կտորներ, այն աւերակներն, ուր հանգչած կը մնային սուրբերու նշխարներն: Աւետարանի այս մխիթարութիւն, կրօնի այն հզօր ներշնչումը կը խարազէր իրենց եռանդը: զօրաւոր էր իրենց հաւատքը մինչեւ շիրիմը հողերու և քարերու ներքեւն անգամ: Կրօնասիրութիւն մեր պարտքը մինակ չէ, մեր բարոյական կեանքն է:

(*) Ծ. Խ. — Նիւթին կարեւորութեանը պատճառաւ, առաջնութիւն կուտանք այս յօդուածին որ կը խօսի մեր ընտանեկան կեանքի էական հարցերէ մէկուն՝ գաւառային ամուսնութեանց վրայ: Յօդուածագիրը, Ռ—, որ մեր ընթերցողներուն ծանօթ է իր պարզ ու գեղեցիկ նկարագրութիւններովը ու մանրախոյզ և ուսումնասիրող գրչովը, գլխաւորաբար կը բացատրէ գաւառային ամուսնութեանց պակսելուն պատճառները որոնց վրայ կարժէ որ ուշադրութիւն դարձնել:

ԶՕԼԱՅԻ "ՀՌՈՄ"Ը

Կոլուայի խմբագիրներէն մէկը հետեւեալ տեսակցութիւնն ունեցած է Զօլայի հետ՝ իր յաջորդ հեղինակութեան՝ Հռոմի մասին.

Կոնքուռի հացկերոյթին, Էմիլ Զօլայի հետ խօսակցած ատենս, զինքն հարցափորձեցի այն վէպին առթիւ զոր պատրաստելու վրայ է և որուն նիւթը, ինչպէս գիտենք, Հռոմն է:

—Յառաջագիծն աւարտեցի, ըսաւ, ու մտադիր եմ քանի մը օրէն գրելու սկսիլ. Տասն ամիս պիտի տեւէ: Մտածեցէք որ քառասուն անձնաւորութիւններ պիտի ներկայացնեմ՝ իւրաքանչիւրը յիսուն վաթսուն էջէ բաղկացեալ տասնըվեց գլուխի մէջ: Հատորը Տէպաքլըի չափ խոշոր պիտի ըլլայ:

Բայց այս միջոցին երրորդ մը վրայ հասնելով խօսակցութիւնն ընդմիջուեցաւ: Միտքս դրի յաջորդ օրը վերսկսիլ: Եւ ահա թէ ինչ հաճեցաւ ըսել ինծի Զօլա, այցելութեան մը պահուն: Իր խօսքերը ի գիր կ'առնենք՝ գրագէտին առողջին արժանի յարգանքով, բնականաբար նիւթին վրայ վերապահումներ ընելով, թէեւ Պ. Զօլա խոստացաւ արժանաւոր յարգանքով խօսիլ Պապին վրայ:

—Այո, Հռոմին մէջ տեսարան պիտի հանեմ Լէօն ԺԳ.ը: Գիրքիս ամենէն բարձր դէմքը պիտի ըլլայ: Այս առթիւ պիտի ի գործ դնեմ այն միջոցը զոր ձեռք առի՝ Նաբոլէոն Գ.ը երեւան բերելու համար Տէպաքլըի մէջ: Քահանայապետը գրեթէ գլխաւոր անձը պիտի ըլլայ վէպին, սա մասնաւորութեամբ որ զինքը միայն ներկայացնեմ մեծ տեսարանի մը մէջ որ գործին ամբողջ մէկ գլուխը պիտի գրաւէ:

«Պէտք չունիմ ձեզ ըսելու թէ Կաթոլիկ Եկեղեցւոյն պետը կուսումնասիրեմ ամենամեծ յարգանքով: Եւ խղճի մտօք կ'ընեմ այս ծանօթ աղբիւրներով, ապատ որոշ փաստաթուղթերով, մասնաւոր տեղեկութիւններով: Անշուշտ շատ ուրախ պիտի ըլլայի տեսնելով պապը, չէ թէ, ինչպէս ըսին, կարգ մը հարցումներ ուղղելու համար, այլ ուղղակի, կենդանի տպաւորութիւն մը առնելու, աչքի առջեւ ունենալու համար զինքը: Այս գոհացումը չտրուեցաւ ինծի: Ուստի պարտաւոր եմ շատանալ լուսանկարներով և կենդանագիրներով զորս Հռոմի մէջ հաւաքեցի:

«Պապին հետ տեսնուելու համար ըրած այս ձեռնարկիս առթիւ թոյլ տուէք ինծի ըսել թէ քմահաճ պատմութիւններ երեւան ելան: Ճշմարտութիւնը շատ աւելի պարզ է: Մտադրած թուականէս երեք օր առաջ Հռոմ հասնելով, անմիջապէս յարաբերութեան մտայ Պ. Լըֆէպր տը Պէհէնի հետ որ կատարեալ ջանասիրութեամբ ու ծայրայեղ ազնուութեամբ հարցափորձեց Ռամբոլլա կարտինալը թէ Պապը ի՞նչ դիտումներ կը տածէր իմ մասիս այն պարագային որ ունկնդրութիւն մը խնդրէի: Այս ձեռնարկ երկու տեսակցութիւններու առիթ տուաւ, վասն զի Վատիկանի առաջին պատասխանը ոչ հաստատական ոչ բացասական եղած էր: Միայն երկրորդ տեսակցութենէն ետքը իմացայ թէ հարկ չիկար նամակ գրելու:

«Պապը, երկարօրէն խորհելէ ետք, լաւագոյն կը համարէր որ տեսակցութիւնը տեղի չունենար:

«Այս ամենը տեղի ունեցաւ Վատիկանի կողմէ յոյժ քաղաքավար կերպով և բնաւ չցաւեցայ այս առթիւ. Պ. Լըֆէպր տը Պէհէնը անհանգիստ ընկլուս: Նոյն իսկ հաղորդեցին ինծի թէ ես մինակ ֆրանսացի գրագէտը չէի որ կը գտնուէի այս մասնաւոր պարագային մէջ և թէ իմ ամենէն նշանաւոր հայրենակիցներէս ոմանք, ինչպէս Պ. Էմիլ Օլլիվիէ, միեւնոյն կացութեան մէջ գտնուած էին՝ կանխագոյն գրուածքներու պատճառաւ:

«Ինչպէս կը տեսնէք, գիս առաջնորդող սկզբունքներուն հակառակ, լաւագոյն պատճառներ ունիմ անկողմնակալ երեւնալու համար: Մնաց որ, Լէոն ԺԳ.ը «իմացականութիւն» մը կ'ըմբռնեմ, յըղացորէն կ'ըսեմ ասիկա գիրքիս մէջ, որուն համար դեռ անհամար խուզարկութիւններու պէտք ունիմ թէ՛ իմաստասիրական ու ընկերային և թէ պատմական տեսակէտով: Արդարեւ վէպս Հռոմը կը բովանդակէ երեք տարբեր կողմերով. Պալատինեան Հռոմը, Պապերուն Հռոմը, Քուիրինալի Հռոմը:

«Բնականաբար յիշողութեամբ պիտի գրեմ նախկին Հռոմը, որովհետեւ վէպիս նիւթը արդի ժամանակուան կը պատկանի: Թէեւ նախկին քաղաքին կարգ մը աւերակներն այցելով զգացած տպաւորութիւնս չըլլայ այն տպաւորութիւնը զոր Շաթոպրիանի նկարագրութիւնները յուսալ տուած էին ինծի, ոչ նուազ ծայրայեղ հաճոյք մը զգացի գիրքիս այս մասը կազմելով: Մարդ միշտ հեշտանքով կը մխրճի հնութեան մէջ: Բայց այս ուսումնասիրութեան համար որքա՜ն խուզարկութիւններ պէտք եղան, վասն զի հռոմէական պատմութեան վրայ լիսէին մէջ սորվածս միայն գիտէի:

«Եւ ասիկա բաւական չէր: Հարկ էր որ ամենախորին և գրեթէ նոր ուսումնասիրութիւն մը ընեմ մասնաւոր հետազօտութիւններու պատճառաւ: Նմանապէս քրիստոնեայ Հռոմին համար, որուն պատմութիւնն այնքան ընդարձակ է և այնքան խառնակ: Եւ վերջապէս նմանօրինակ ուսումնասիրութիւն մը արդի Հռոմին համար, որուն պատմութիւնը, թէեւ շատ նոր, ոչ նուազ լեցուն է յառաջնաջանական ու հեռաքրքրաշարժ խողութիւններով:

«Ահա ամիսներ երկար ամիսներէ ի վեր կ'աշխատիմ, կը կարդամ, կը խուզարկեմ, նօթեր կ'առնեմ: Ամբողջ անցեալ ամառը Մետանի անցուցի՝ քրիստոնէութեան վրայ մինչեւ ցարդ հրատարակուած գիրքերն աչքէ անցընելով: Հռոմի մէջ գլխաւորապէս գրադարանաց բարբերով, քաղաքին և բնակիչներուն նկարագիրովը:

«Տեսայ բազմաթիւ անձեր զորս հարցափորձեցի առանց յայտնի ընելու, և ամեն միջավայրերու մէջ: Խօսակցեցայ գիտուններու, արուեստագէտներու, իտալիան բարձր ընկերութեան անդամներու, գեղացիներու հետ: Իրիկունը սենեակս դառնալով կը գրէի օրուան մէջ իմացածներս: Եւ երբեմն այս աշխատութիւնն մինչեւ առաւօտեան ժամը երկուքը երեքը կը տեւէր:

«Հոս վերսկսայ այս աշխատութիւնը, վասնզի հաղորդուած մանրամասնութիւններ եկան միտքս: Յետոյ երբ սկսայ գրքիս գլուխներուն յառաջագիծը խմբագրել, նշմարեցի որ կարգ մը մասնաւոր պարագաներ վրիպած էին ուշադրութենէս: Այն ատեն Հռոմ գրեցի: Եւ թղթակցութիւն մը հաստատեցայ, որ տակաւին չէ աւարտած: Մտածեցէք որ սրտիս հազար էջէն աւելի ծանօթագրութիւններ ունիմ: Անոնց օգնութեամբը պիտի սկսիմ աշխատիլ:

«Նորէն կ'ըսեմ, մեծ աշխատութիւն, որ՝ Տէպաքլըէն ետք՝ ամենէն աւելի ուսումնասիրութիւն և տոկունութիւն պիտի պահանջէ: Ի սկզբան կարծեցի թէ կրնամ պէտք չունենալ խօսեցի անձնաւորութեանց: Բայց յառաջագիծս կազմելով նշմարեցի որ երազ մըն էր այս: Խիստպէս իմ քառասուն անձնաւորութեանցս մէջ չորս ֆրանսացի միայն կայ: Բիէռ Ֆռոման, Լուրտի քահանան, որ ոչ միայն Հռոմին մէջ պիտի երեւնայ, այլ և իմ երրորդ հատորիս՝ Փարիզի մէջ. եպիսկոպոս մը, ծառայ մը և վերջապէս մեր երկրէն մեծ անձնաւորութիւն մը որուն անունը չպիտի տամ: Միւս երեսուն և վեց անձնաւորութիւնները իտալացի են և կը պարունակեն թէ՛ կղերականութեան անդամներ և թէ քաղաքական անձեր, արուեստագէտներ և հասարակական ազնուականութեան անդամներ:

«Կրնամ ըսել թէ մամուլը գաղափար տուաւ ինծի գրել Հռոմը: Արդարեւ Լուրտ կը գտնուէի վէպիս համար նօթեր առնելու, երբ յօդուածներ երեւցան Փարիզի գրագէտներուն մէջ, ըսելով թէ, Պերնատէթ Սուպիրուի պատմութիւնը պատմած ատենս նոր-կաթոլիկութեան վրայ պիտի խօսէի, կ'աւելցունէին թէ սխալ կը գործեմ, վասն զի նոր-կաթոլիկութիւնը ուսումնասիրելու համար Հռոմ երթալ պէտք էր: Արդ, այն միջոցին բնաւ միտքս չէր անցներ այս խնդիրը և անով զբաղելու ժամանակ չունէի, Լուրտի վրայ հրատարակելիք վէպիս պատճառաւ: Միտքէս իսկ չէր անցներ շարունակութիւն տալ վէպիս:

«Բայց ուսումնասիրելով հանդերձ իմ ծրագիրս, հասկցայ թէ գիրքին այն մասը զոր Վատիկանին պիտի յատկացնէի—վասն զի անոր վրայ կ'ուզէի խօսիլ—գրեթէ գլխաւոր նիւթը պիտի կազմէր: Այն ատեն պատասխանեցի այն տեսակ մը հրաւէրին զոր Փարիզի լրագիրներն ըրած էին: Եւ որոշեցի ամբողջ գիրք մը պատրաստել Վատիկանի վրայ՝ Հռոմն ունենալով իբրեւ շրջանակ: Գաղափարս մարմին առաւ, փոխակերպուեցաւ և յոյժ յստակ տեսիլքն ունեցայ այն գիրքին զոր գրելու վրայ եմ:

«Կը յուսամ թէ առաջիկայ հոկտեմբեր ամսուն աւարտել. վէպը նախ պիտի հրատարակուի հանդէսի մը կամ լրագրի մը մէջ:»

ԳՕՔԼԷՆԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Կը յիշուի թէ Գօքլէն, նշանաւոր կատակերգակը, թողլով Քօմէտի-Ֆրանսէզը որուն միջնջնիկական կերպով կապուած էր իր պայմանագրով, անցեալ տարի Սառա-Պեռնարի խումբին և Ռընէսանս թատրոնին մէջ սկսաւ ներկայացումներ տալ, որուն աւելորդ է ըսել թէ՝ արուեստագիտական փայլը մեծապէս աւելցաւ: Քօմէտի-Ֆրանսէզի Տնօրէնութիւնը դատ բացաւ Գօքլէնի դէմ, վնասուց մեծագումար հատուցում պահանջելով: Բարիզի ժողովուրդը հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր այս դերասանական դատին, որ վերջացաւ նախորդ շաբթուն:

Սէնի Ա. դատարանը իրաւունք կուտայ մեծանուն կատակերգակին՝ իր հանդուգան թռչիկն և իբրեւ ընկեր՝ իր ամսականներէն վար դրուած օրինական բաժինն ստանալ Քօմէտի-Ֆրանսէզէն, բայց կարգիլէ անոր ներկայացում տալու Բարիզեան ուրիշ ո՛ր և է բեմի վրայ. հակառակ պարագային մէջ, ամեն մէկ ներկայացման համար 500 ֆրանք տուգանք պիտի վճարէ: Այս տուգանքի գումարը սահմանուած է 30 ներկայացման համար, այդ թիւը անցնելէն ետք, դատարանը իրաւունք պիտի ունենայ տուգանքի գումարն աւելցնելու: Գօքլէն դատապարտուած է նաեւ դատական բոլոր ծախքերուն:

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (67)

ԷՔԹՕՐ ՄԱԼՕ

ԸՆՏԱՆԵՕՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԷՆ ՊՍԱԿՈՒԱԾ

ՀԱՏՈՐ Բ.

Բերրին, այս հարուածին տակ, կորսնցուց իր դերին գիտակցութիւնը:

—Ա՛հ, ըսաւ տխրութեամբ:

—Չէք գիտեր թէ ո՛ր աստիճան ծիծաղելի էք ձեր պլուզովը:

Եւ տիկին Պրըթօնեօ խնդաց աչքին առջեւ բերելով այն հաչակաւոր պլուզը:

—Բայց զարմանք դիւրին է, և երբ ուզածիս պէս գեղեցկանաք ճաշարանին համար շրջազգեստով մը և կառքի համար սիրուն հագուստով մը, պիտի յիշէք թէ ո՛վ կը պարտիք այդ բանը: Նոյնը պիտի ըլլայ նաեւ ձեր ճերմակեղէնին համար զոր չեմ կարծեր թէ ձեր հագուստէն աւելի ըլլայ: Տեսնենք:

Այս ըսելով, տիրական ձեւով մը հրամեր ետեւէն բացաւ դարանին ծոցները և արհամարհոտ շարժումով մը մէկէնմէկ գոցեց զանոնք ուսերը թօթուելով:

—Մինչդեռ կանցնէք, ըսաւ, ողորմելի բան է, ձեզի անարժան:

Բերրին, շնչահեղձ, չպատասխանեց:

—Բախտ ունիք որ, շարունակեց տիկին Պրըթօնեօ, Մարօքուր եկայ, և հոգ տարի ձեր վրայ:

Բերրինի շուրթերուն վրայ եկած բառը մերժում մը եղաւ. պէտք չունէր որ հոգ տանին իրեն, մանաւանդ այդպիսի միջոցներով. բայց կրցաւ կուլ տալ այդ բառը. դեր մը ունէր կատարելիք, բան մը մոռցունել տալու չէր զայն իրեն. վերջապէս, տիկին Պրըթօնեօին խօսքերը գէշ և խիստ էին միայն, ընդհակառակն իր դիտումները բարի և փնճանձ կ'երեւային:

—Երթամ ըսեմ Էդրօյա որ, յարեց տիկին Պրըթօնեօ, Ամիէնի դերձակուհի մը յանձնարարէ ձեզ, և պէտք եղած պարեգօտին ու հագուստին ձեզ ես պիտի տամ, ասկից զատ ճերմակեղէնի վաճառատունէ մը ամբողջ ձեռք մը շապիկ եւայլն գնելու է: Վստահ եղէք վրաս,—սիրուն բան մը պիտի ունենաք որ ամեն վայրկեան ձեզի պիտի յիշեցնէ զիս: Ուրեմն հանդարտ քնացէք, և բառերս մ'մոռնաք:

ԼԵ.

«Ձեռքէն եկածը Պ. Վիլֆրանի համար ընելը» յաջս Բերրինի ամենեւին չէր նշանակեր ինչ որ տիկին Պրըթօնեօ կարծած էր ըմբռնել. ուստի զգուշացաւ բառ մը ըսել Բազիլիոյին այն խուզարկութեանց վրայ որք առաջ կը տարուէին Հնդկաստանի և Անգլիոյ մէջ:

Եւ սակայն երբ առանձին հանդիպէր անոր, Բազիլիոյի անունն մը երեւք կը նոյէր որ խոստովանութիւններ ընել տալ կուզէր կարծես:

Բայց ի՞նչ խոստովանութիւններ կրնար ընել, նոյն իսկ եթէ ուզէր խզել այն լռութիւնը զոր Պ. Վիլֆրան պատուիրած էր իրեն:

Նոյնքան սարսած էին որքան հակասական՝ Տաքքայէն, Տէհրանէն և Լոնտոնէն եկած լուրերը, մանաւանդ անկատար էին, պարագաներով զորս լեցնելը դժուար կ'երեւար, մանաւանդ վերջին երեք տարիներուն համար: Բայց ասիկա չէր յուսահատեցներ Պ. Վիլֆրանը և չէր խախտեր անոր հաւատքը: «Դժուարագոյնն ըրինք, կ'ըսէր երբեմն, քանի որ ամենէն հեռաւոր ժամանակները լուսաւորեցինք. ինչպէս չպիտի լուսաւորուին անոնք որ մեր մօտ են. օր մը չէ օր մը պիտի միանայ թելը և այն ատեն կը բաւէ անոր միայն հետեւիլ»:

Եթէ այս կողմէն տիկին Պրըթօնեօ չէր յաջողած, գէթ նոյնն եղած չէր այն խնդիրներուն համար զորս յանձնարարած էր Բերրինի՝ տալ Պ. Վիլֆրանի: Մինչեւ այն ատեն Բերրին չէր համարձակած վեր առնել կառքին ծածկոյթն անձրեւ օրեր, ոչ ալ ցուրտ և մռայլապատ օրեր յիշեցունել Պ. Վիլֆրանի թէ խոհեմութիւն էր թիկնոց մը հագնիլ, կամ վզպան մը կապել ծոցը. նմանապէս օդը զով իրիկուններ չպիտի համարձակէր գոցել խուցին պատուհանները. բայց երբ տիկին Պրըթօնեօէն իմացած էր որ ցուրտը, խոնաւութիւնը, մշուշն ու անձրեւը կրնային ծանրացունել Պ. Վիլֆրանի հիւանդութիւնը, կանգ չէր առած այս խղճահարութիւններուն ու երկչոտութեանց առջեւ:

Հիմակ, որ և իցէ օդի կառք նստած ատենը ուշադրութիւն կ'ընէր որ թիկնոցը՝ գրպանին մէջ վզպանով մը՝ իր սովորական տեղը գտնուի, և զով հով մը փչածին պէս ինք անձամբ Պ. Վիլֆրանի ուսերուն վրայ կը դնէր, կամ կը հագցունէր: Կաթիլ մը անձրեւ տեղալուն պէս, կառքը կծածկէր ծածկոյթը կը բանար: Ճաշէն ետք եթէ օդը զով չըլլար, Բերրին կը մերժէր դուրս ելլել:

Ի սկզբան, երբ հետիոտն պտոյտ մը կատարէին, Բերրին սովորական քայլով կը յառաջանար, ու ծերունին անոր կը հետեւէր առանց տրտնջալու, վասնզի տրտունջէն սաստիկ կը սոսկար՝ որքան իրեն նոյնքան ուրիշներուն նկատմամբ. բայց հիմակ որ գիտէր թէ քիչ մը արագ ընթացքը հազ, շնչահեղձութիւն, որոտ բաբախում առաջ կը բերէր, Բերրին միշտ պատճառներ կը գտնէր, առանց ճշմարտութիւնն ըսելու, որպէսզի ծերունին չի յոգնի, ու չափաւոր մարզանք մը միայն ընէ, իրեն օգտակար եղածին չափ:

Յետմիջօրէի մը, երբ այսպէս հետիոտն կանցնէին գեղէն, օրիորդ Պէլօմին հանդիպեցան, որ չուզեց անցնիլ առանց Պ. Վիլֆրանը բարեւելու, ու քանի մը քաղաքավարական խօսքերէ ետք հեռացաւ ըսելով.

—Ձեզ կը թողում ձեր Անթիկոնին պաշտպանութեանը տակ:

Ի՞նչ ըսել կուզէր: Բերրին չէր գիտեր և Պ. Վիլֆրան ալ, որուն հարցուց, բան մը չէր գիտեր: Ուստի իրիկունը հարցափորձեց Վարժուհին, որ բացատրեց իրեն թէ ո՛վ էր Անթիկոն, իր մատաղ իմացականութեան հասկնալի մեկնութիւն մը կարդացնել տալով՝ և յաջորդ օրերը ձգելով Աշխարհիս Շրջան, Բերրին սկսաւ այդ գիրքը կարդալ Պ. Վիլֆրանի, որ յուզուեցաւ, մանաւանդ երբ իր վիճակին սպառնացող տեղն հասաւ.

—Իրաւ է որ, ըսաւ, դուն Անթիկոն մըն ես ինծի համար, և աւելին իսկ, քանի որ Անթիկոն, խեղճ Լօտիէնին աղջիկը, իր խնամքներն ու գորովը կը պարտէր հօրը:

Բերրին ասկից հասկցաւ թէ որքան սաստիկ կը սիրուէր Պ. Վիլֆրանէն, որ սովորութիւն չունէր սրտազեղում յայտնել: Բերրին այնքան տակնուվրայ եղաւ որ ձեռքը բռնելով համբուրեց:

—Այո, ըսաւ ծերունին, բարի աղջիկ մըն ես դուն:

Եւ ձեռքը գլխուն վրայ դնելով, աւելցուց.

—Նոյն իսկ եթէ զաւակս ետ դառնայ, չպիտի բաժնուիս մենէ, անիկա պիտի հասկնայ թէ ի՛նչ եղար ինծի նկատմամբ:

—Ա՛յնքան անուշն մէկն եմ:

—Պիտի ըսեմ իրեն թէ ի՛նչ ես, և արդէն ինք պիտի տեսնէ, վասնզի սիրտի տէր մարդ մըն է զաւակս:

Շատ անգամ այս կամ համեմատ խօսքերով կը խօսէր իր զաւկին վրայ, և Բերրին միշտ կ'ուզէր հարցունել անոր թէ ինչպէս այդ զգացումներով կրցած էր այդքան խիստ երեւնալ, բայց ամեն անգամ, խօսքերը կեցած էին կոկորդին մէջ՝ յանդգնելէն սեղմուելով. իրեն համար այնքան ծանր բան էր նմանօրինակ խնդիր մը բացատրել:

Բայց այն իրիկունը, եղածներէն քաջալերուելով, աւելի զօրաւոր զգաց ինքզինքը. երբեք աւելի նպաստաւոր առիթ չէր ներկայացած. մինակ էր Պ. Վիլֆրանի հետ անոր խուցին մէջ ուր ոչ ոք կը մտնէր առանց կանչուելու, քովը նստած, լամպարին լոյսին տակ, ա՛լ վարանելո՞ւ էր:

Ամենեւի՛ն:

—Թոյլ կուտա՞ք, ըսաւ, սիրտն անձկալից ու ձայնը սարսռուն, բան մը հարցունել ձեզ զոր չեմ հասկնար, և որուն վրայ ամեն վայրկեան կը մտածեմ առանց խօսիլ համարձակելու:

—Ըսէ:

—Չեմ հասկնար թէ այդ աստիճան սիրելով ձեր որդին, ինչպէս կ'ըլլայ որ բաժնուած էք անկից:

—Վասնզի այդ տարիքիդ մէջ սիրոյ գիտակցութիւնը միայն ունիս, առանց հասկնալու թէ ինչ է պարտականութիւնը. արդ իմ հօր պարտականութիւնս կը ստիպէր զիս օրէնք մը դնել զաւկիս վրայ, որ յանցանքներ գործած էր, իբրեւ դաս պատիժ մը տալ իրեն: Պէտք էր հասկնար որ իմ կամքս իր կամքէն վեր էր. ատոր համար Հնդկաստան ղրկեցի զինքը, ուր միտք ունէի քիչ մը ատեն պահել զինքը, և ուր անանկ վիճակ մը կուտայի իրեն որ արժանապատուութիւնը չվիրաւորուէր, իմ տանս ներկայացուցիչն ըլլալով: Կրնայի՞ նախատեսել որ պիտի սիրահարէր այն թշուառական արարածին հետ և յիմար ամուսնութիւն մը պիտի կատարէր, բոլորովին յիմար:

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10/22 ՄԱՐՏ 1895

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԹԱՓՈՒՐ ԹԵՄԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Խառն Ժողովն իր չորեքշաբթի նստին մէջ մեծ հոգածութեամբ ու ցաւօք սրտի զբաղած է անհովիւ և անխնամ մնացած թեմերու խնդրով։ Արդի Պատրիարքն ու Վարչութիւնը պաշտօնի գլուխ անցած ժամանակ գտան որ մօտակայ և հեռակայ բազմաթիւ թեմեր առաջնորդէ կամ հոգեւոր հովիւէ զուրկ են, և արժան եղած առաջնութիւնն ու սախ-պողութիւնը տուին այս էական խնդրոյ։ Պատրաստուեցաւ ցուցակն անգլուխ վիճակներու, և միւս կողմէ կը պատրաստուի ցուցակ մը «տրամադրելի եկեղեցականներու», որք յարգ մէկ մէկ պատճառաւ կամ պատրուակաւ կը խուսափէին գաւառային պաշտօնէ։ Բայց պարագայներ կան որոց առջեւ բարոյապէս անկարելի կ՚ըլլայ եկեղեցական մարմնոյն՝ հանրային զգացման դէմ գալ, և հիմակ այնպիսի պարագայի մը առջեւ կը գտնուին այս եկեղեցականք։ Նոր Վարչութիւնը պէտք չունի պատժական տնօրինութեան՝ զանոնք յորդորելու որ վերջապէս մէկ մէկ պաշտօն ընդունին գաւառներու մէջ։ Բարոյական ոյժն ապահով ենք թէ պիտի բաւէ Վարչութեան, արդի պէտքերու առջեւ։ Երկար ժամանակէ ի վեր երեսի վրայ մնացած հոգեւոր և բարոյական պէտքերը գոհացնելու համար միախորհ աշխատելու ժամանակն է, և երբ Վարչութիւնն այս մտօք ազգարարութիւն մ՚ընէ, չենք կարծեր թէ ո՛ և է անգործ եպիսկոպոս կամ վարդապետ մերժողական պատասխան համարձակի տալ. ուրիշ բան է, եթէ այլ եւս հայ ժողովրդին մէջ հոգեւոր պաշտօն վարելէ յոյսը կտրած ըլլայ։ Ամենէն աւելի երեսէ ինկած թեմերուն, ամենէն աւելի նեղուած վիճակներուն մէջ պաշտօն ընդունող եկեղեցականք ամենէն աւելի յարգի պիտի ըլլան, և արդի Վարչութեան օրով այն ապահովութիւնն ալ կրնան ունենալ թէ իրենց հոգեւոր և բարոյական պաշտօնին կիրառութեան մէջ ո՛չ միայն թաքուն հակառակութիւն կամ անտարբերութիւն պիտի չտեսնեն Ազգ. Վարչութեան կողմէ, այլ և կարելի եղած ամեն աջակցութիւն և գթութիւն պիտի վայելեն, որպէս զի կարող ըլլան Եկեղեցւոյն և իր գաւառայ օգտին համար աշխատիլ պտղաբերօրէն և արդիւնաւորապէս։ Այս ապահովութիւնն ստանալէ ետքը, թեմական պաշտօնները մերժելու պատճառէ մը կ՚զրկուին ակնարկուած եկեղեցականք, և կը յուսանք որ Ազգ. Վարչութեան այս անգամի հրաւէրն ուրիշ կերպիւ ազդեցիկ կ՚ըլլայ քան նախորդ Վարչութեանց օրով ուղղուած նոյնիմաստ հրաւէրներ։

Առաջնորդի պակասութեան անպատեհութիւնները նկարագրելու համար Պատրիարքարան հասնող գիրերուն վերջը չի գար։ Տեղ մը եպիսկոպոս չկայ որ քահանայ ձեռնադրէ, և գիւղեր տարիներէ ի վեր քահանայ կը խնդրեն վարդապետ։ Ուրիշ տեղ վարդապետ չկայ որ քարոզ խօսի. կեցած քահանայներն հազիւ թէ կարդալ գրել գիտեն։ Մի՛ զարմանաք թէ ինչպէս ժողովուրդը այս վերջին տասնամեակին ունեցաւ գեռ այսօրինակ քահանայներ. զի պակաս չեն նոյն իսկ «գործակցեալ» մեծի տեր առաջնորդներ որք տակաւին չեն թողած դրամի փոխարէն քահանայ ձեռնադրելու հին զօշաքաղութեան մեթոտը։ Դեռ անցեալ օր գաւառային կարեւոր կեդրոնէ մը մեզ գրուած նամակ մը այսպիսի քանի մը դէպքեր մեկնէն կը յիշէր՝ ձիւնով ծածկուած երկրի մը համար անսովոր արգասաւորութեամբ։

Բայց գիտենք որ առաջնորդին միակ պաշտօնը քահանայ ձեռնադրել և քարոզ խօսիլ չէ. ուրիշ գործեր ալ ունի, կրթական, վանական, վարչական, և այն ուրիշ գործերուն ալ երեսի վրայ մնալէն գուցէ աւելի վնասուող հոգեւոր հօտն իր գանգատագիրներով կը ծածկէ Վարչական սեղանը։

Կը կրկնենք թէ սպառնալիքի պէտք չենք տեսներ՝ տրամադրելի վիճակի մէջ գտնուող եկեղեցականներն յորդորելու համար որ գաւառային պաշտօններ առնուն վերջապէս. զի եկեղեցական այսքան անխնամ վիճակի մէջ իրենց առաջարկուած պաշտօն մը մերժելու համար մեր եկեղեցականք իրաւցնէ անխիղճ պէտք է ըլլան, և մեք իրենց մասին գեռ այնքան գէշ գաղափար չունինք։ Մնաց որ, սպառնալիքներ նախորդ Վարչութեան օրով արգիլեր չունեցան. զի չգործադրուեցան։ Օրինակի համար, որոշուեցաւ որ գաւառները պաշտօն չընդունող եկեղեցականներուն նաեւ Կ. Պոլսոյ մէջ պաշտօն չտրուի, բայց այս որոշումն մեռեալ տառ մնաց, և ակնարկեալ եկեղեցականք անզեղջ յարատեցին իրենց յամառութեան մէջ։ Արդի պարագայից մէջ կը յուսանք որ Վարչութիւնն սպառնալիք ընելու պէտք չունենար՝ ի պարտաճանաչութիւն բերելու համար այն եկեղեցականներ որք կրնան օգտակար ըլլալ գաւառային թեմերու մէջ, և ժամանակ է որ ապացուցանեն թէ իրաւցնէ կրնան օգտակար սպասաւորներ ըլլալ Հայ Եկեղեցւոյ։

* * *

ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Փոխ-Ք իւր վերջին թուով դիտողութիւն ըրած էր թէ Մեծ-Պահոց մէջ քահանայի ձեռնադրութեան հանդէս անդէպ է. որովհետեւ Մեծ Պահք ապաշխարութեան ժամանակ է, և փակեալ խորանաւ կը կատարուին եկեղեցական պաշտամունք, մինչ ձեռնադրութեանց համար խորանը բանալ պէտք է և մեծահանդէս թափօրներ կազմել՝ հոգեզուարճ սրբանալի շարականներով։

Մեզ ալ անդէպ երեւցած բանն է քան զՊապն պապական ըլլալ։ Այս տեսակ ծիսական բաներու մէջ մանաւանդ Պատրիարքին նախանձայոյզ եռանդն ա՛յնքան քաջածանօթ է որ Արմաշի Վանքին մէջ տարիներով Աստուածաբանութիւն կարդացած ըլլալու ալ պէտք չկայ՝ գիտնալու համար որ եթէ Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ կատարելի ձեռնադրութիւն մը Եկեղեցւոյ օրինաց կամ սովորութեանց հակառակ ըլլար, Ն. Սրբազնութեան օրով անանկ բան տեղի չէր ունենար։ Բայց Մեծ Պահոց մէջ քահանայ ձեռնադրելու ո՛ և է արգելք չէ գրած Հայ Եկեղեցին, և ինչ որ ուղղակի կամ անուղղակի արգիլուած չէ, ներելի պէտք է համարուի, այսպիսի լոկ ծիսական պարագայից մէջ մանաւանդ։ Կը հարցուի թէ ինչ անհրաժեշտ պէտք կար Մեծ Պահոց մէջ քահանայ ձեռնադրելու։ —Անհրաժեշտ պէտքն այն էր որ Գում Գափուի, Կէտիկ Փաշայի, Գում Գափուի զուրսի և Ենի Գափուի չորս եկեղեցիներուն համար քահանայ կը խնդրուէր, և մանաւանդ Գում Գափուի զուրսի եկեղեցին քահանայ չունենալուն համար, պատարագիչ չէր գտնուած օրերով. Քահանայի պակասն ուրիշ ինչ կերպով զգալի կրնար ըլլալ։ Սկիւտարի մէջ ալ այս օրերս քահանայ ձեռնադրուեցաւ գաւառային թեմի մը համար որ եպիսկոպոս առաջնորդ չունի, և եթէ ունենար, պիտի չվարանէր Մեծ Պահոց մէջ վարագոյր բանալու։ Գալով այն առարկութեան թէ Մեծ Պահոց մէջ միայն Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տօնին համար վարագոյր կը բացուի, անտեղի առարկութիւն մ՚է սա, քանի որ վախճանեալ քահանայի վրայ օծման կարգ կատարելու համար ալ կանոն է բաց վարագոյրով պատարագ մատուցանել Մեծ-Պահոց մէջ։ Եթէ կ՚ուզուի ակնարկել թէ Ցունաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Պուլկարաց Ամեն. Եկզարք Սրբազանին գալստեան առթիւ խորանին վարագոյրները բացուեցան, ամեն Հայ ինքնին պիտի դատէ թէ այսպիսի բացառիկ պատիւ մը չէր կրնար զլացուիլ այնքան կարեւոր հոգեւոր իշխանութեանց, մանաւանդ երբ Ցունաց մայր-եկեղեցւոյն մէջ այնքան մեծ պատիւ մը եղած էր մեր Պատրիարքին՝ Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Աթոռոյն վրայ բազմելու հրաւիրելով զնա։ Ամենապատուութիւն։

Ըսինք թէ մեզ անդէպ երեւցած բանն է քան զՊապն պապական ըլլալ։ Մեր գաղափարն ամբողջացնելու համար կ՚ուզենք յարել թէ արդի ժամանակիս մէջ անանկ ծեծուած խնդիրներով հասարակութիւնն զբաղեցնելն եւս ո՛չ նուազ անդէպ պէտք է համարուի։

* *

ՈՒՐԻՇ ԴԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Այս օրերս դարձեալ դիտողութիւն երեւցաւ հրապարակի վրայ, իբր թէ Հիւանդանոցի նոր շէնքը կառուցանող նախկին Հոգաբարձութիւնն ինքն իր գլխուն 25—30 հազար ոսկի ժողովրդային դրամ վայրապար ծախսեր է անպիտան շէնքի մը համար։ Մեզ կը թուի թէ այսքան անիրաւ դիտողութիւն թշնամական ոգւոյ միայն արդիւնք կրնայ ըլլալ, և ո՛չ թէ հանրային շահուց ծառայելու հոգածութեան։ Ինչպէս ժամանակին պատմուած է Արեւելքի մէջ թուականներով, պաշտօնագրերու յիշատակագրութեամբ և վաւերական ծանօթութեամբք, նախկին Հոգաբարձութիւնը բժիշկներու և ճարտարապետներու մասնակցութեամբ նոր շէնքին յատակագիծն ու ծախուց ծրագիրը պատրաստելէն ետքը ժառանգած էր Քաղաքական ժողովոյն, որուն Սմեն պէյ ատենապետ էր (ո՛չ թէ վերջին այլ նախորդ ատենապետն)։ Թէպէտ Վարչութիւնը կը յայտարարէր կատարեալ վստահութիւն Հոգաբարձութեան վրայ, բայց սա՛ իւր ատենապետն և գանձապետն (հանգուցեալ Տ. Կիւմիւշկերտան էֆ.) բերնով ծանոյց թէ «Շէնքին յատակագծոյն նկատմամբ պատասխանատուութիւն չստանձներ. բայց եթէ յատակագիծ մ՚ընդունուելէ ետքն իրեն յանձնուի, կը խոստանայ [illegible]»։ Բառ այսմ, ներկայացեալ յատակագիծը քննուելէն և Վարչութեան կողմէ հաստատուելէն ետքը միայն ի գործ դրուեցաւ,—Վարչութեան անդամոց մէջ միայն տեղւոյն վրայ դիտողութիւն ըլլալով, և այն ալ միայն մէկ անդամի կողմէ, որ էր Սեններերիմ էֆ. Մանուկեան։ Վարչութեան կողմէ հաստատուած այս յատակագծին հետեւողութեամբ շինուեցաւ նոր շէնքն, որուն համար ծախք եղած իբր 20 հազար ոսկին 4/5 մասը տուին մի քանի անձեր, և հազիւ մէկ հինգերորդ մասը միջակ կարողութեան տէր անձերէ հանգանակուեցաւ։ Նոյն Հոգաբարձութեան հայթայթած գումարովն էր որ անցեալ տարի բաղնիքն և լուացարանն նոր շէնքին կառուցումն աւարտեցաւ, և այս օրերս ալ լմննալու վրայ է նոր Ապուշանոցի մը շինութիւնն, որուն համար իբր 800 ոսկի ծախք եղած է, և հանգանակութենէն 6-700 ոսկի տրամադրելի մնացած է։

Քանի որ Հիւանդանոցի նոր շէնքին վրայ խօսեցանք, կ՚արժէ արձանագրել թէ այն շէնքին մէջ պատսպարելոց յաճախման պէտքերուն առջեւ, նոր Հոգաբարձութիւնն այս օրերս Պատրիարքարանի կողմէ արտօնուած է տարեկան հանգանակութիւնն աւելի ընդարձակ հիման վրայ հաստատելու և ժապաւինեալ Տումարով դիմելու ժողովրդեան ամեն խաւերուն։ Բ. Ք.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՍՊԱՆԻԱ.—Նախարարական տագնապն, որոյ պատճառներն արդէն բացատրեցինք, չէր վերջացած մինչեւ երէկ։ Մարաջախ Մարթինէզ Քամբոս կ՚ըսէ թէ հրաժարեալ ազատական վարչապետ Պ. Սակասդայի պէտք է յանձնել վերակազմութիւնն նախարարութեան։ Ինք պատրաստ է Քուպա երթալ՝ ապստամբութիւնը ջնջելու։

—Ընկղմած զրահաւորը ժայռի զարնուելով փշրուեր է։ Բեկորները գտնուեր են։ Մէջի 420 նաւաստիներուն վրայօք լուր չկայ։

— Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Նաւային սպայ Պ. Տիազ Մորեօ կարգաց ընկղմեալ Ռէինա Ռէճէնդէ զրահաւորին նախորդ հրամատարին մէկ գիրն, որով կ՚ըսէ թէ այս նաւ, թնդանօթներուն և ընդհանրապէս վերնայարկի սպառազինութեանց ծանրութեան պատճառաւ, չէր կարող տոկալ բուռն փոթորիկներու։ Այս զրահաւոր 1887 ին յԱնգլիա շինուած էր և 4,800 թոնօ տարողութիւն ունէր։

ՊԱՂԴԻԿԵԱՆ ջրանցքին բացման ներկայ պիտի ըլլան գերմանական նորագոյն նաւերէն վեց զրահաւորք, երկու լրաբեր մաքոյնաւք և 16 թորփիլանաւք, գումար 24 նաւ, 25,000 նաւազներով։ Եկող օտար մարտանաւերուն մէջ ալ 20,000 նաւազք պիտի գտնուին։ Վիլհէլմ Կայսր ինք անձամբ կը կարգադրէ այս նաւային հանդէսի ամեն պարագաներն, և կ՚ուզէ որ շատ փառաւոր ըլլայ։

ԼՈՊԱՆՈՎ ԻՇԽԱՆ, որ ըստ սովորութեան «արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ» էր յարգ. վերջնապէս նախարար անուանեցաւ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ Նահանգային Խորհրդարանն որոշեց ամերիկեան Սահմանադրութեան մէջ բարեփոխում մը մտցնել սա մտօք թէ կանայք եւս իբրեւ ընտրող մասնակցին երեսփոխանական ընտրութեանց Նիւ Եորքի Նահանգին մէջ։ Բայց այս քուէ վերջնական ըլլալու համար, պէտք է որ Նիւ Եորքի Նահանգին առաջիկայ Խորհրդարանն եւս համամիտ ըլլայ նոյն որոշման, և բաց աստի, խնդիրն ուղղակի ժողովրդական քուէի ենթարկուելով, հաստատուի։ Ամերիկացիք, ամեն բանի մէջ արագ, սահմանադրական փոփոխմանց մասին շատ դանդաղաշարժ են։

ԱՆԳԼԻԱ.—Երեսփ. Ժողովն 35ի դէմ 105 քուէով մերժեց Հօուարտ Վինսընդ գնդապետին առաջարկն, որով կը խնդրէր կառավարութենէն միջոցներ ձեռք առնուլ ի պաշտպանութիւն անգլ. արհեստագործութեան շահուց, որուն ծանրապէս կը վնասեն օտար ազգաց մաքսապաշտութիւնն և օտար արհեստաւորաց աշխատութիւնն Անգլիոյ մէջ։ Առեւտրական նախարար Պ. Ճէյմս Պրայս, ի պատասխանի, ըսաւ թէ առեւտրական և արհեստագործական տագնապն աւելի ծանր է Եւրոպայի ցամաքին վրայ քան Անգլիոյ մէջ, ուր 50 տարիէ ի վեր թոշակները կրկնապատկած են։ Յարեց թէ ո՛չ մէկ անգլ. նախարարութիւն կարող է հաւանիլ մաքսապաշտ քաղաքականութեան։

Ի ՖՐԱՆՍԱ ՕՏԱՐ ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՑ միջման դէմ շատ գանգատներ եղած ըլլալով, վարչապետ Պ. Ռիպօ ծանոյց Երեսփ. Ժողովոյ մէջ թէ Պետութեան համար կատարելի աշխատութեանց պայմանագիրներուն մէջ այսուհետեւ մասնաւոր յօդուածներ պիտի գրուին, որպէս զի ի հաշիւ Պետութեան բանուորներ իրենց գործարաններուն մէջ օտար բանուոր կամ արհեստաւոր չբանեցնեն։

ՊԱՊԸ նոր զիջում մ՚ըրաւ Անկլիքաններուն՝ յուսալով դիւրացնել անոնց միութիւնն Հռոմայ Եկեղեցւոյն հետ։ Հաւանեցաւ որ անկլիքան կղերին մէջ ամուսնացեալ վիճակը թոյլատրուի, բաւական է որ եկեղեցական կարգ ընդունելէ առաջ ամուսնացած ըլլան։ Բաց աստի, որ կը վերաբերի գինիէ զուրկ ձեռնած քացախին, Վօն կարդինալ (Անգլիոյ կաթոլիկներուն մեծաւորը) կը պահանջէր որ Պապը մինչեւ վերջը պնդէր կղերին ամուրիութեան վրայ։ Բայց Պապը Վօն կարդինալէն շատ աւելի աղէկ կաթոլիկ մ՚է հարկաւ։

ԲԻՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԻ ծննդեան տարեդարձին (Ապրիլ 1, Ն. Տ.) չուզեր մասնակցիլ Պերլինի քաղաքային խորհուրդն, ուր այս մօտ ներկայացուած առաջարկ մը մերժուեցաւ 34ի դէմ 56 քուէով։ Այս քաղաքային խորհուրդ կ՚ընտրուի Պերլինի մայրաքաղաքէն ուր արմատականք և գործաւորականք ստուար մեծամասնութիւն են։ Բայց Ռայխսդակն եւս՝ որ գերման ժողովուրդը կը ներկայացնէ իր ամբողջութեամբ, չպիտի կրնայ մասնակցիլ՝ զի կաթոլիկներն, արմատականաց մեծ մասն և գործաւորականները չեն ուզեր փառաւորել զՊիզմարք։ Իսկ հարաւային Գերմանիա, ուստից կ՚ընտրուին կաթոլիկները, կը բողոքէ, և շատ մը կաթոլիկ լրագիրներ սպառնացան ամենեւին չհրատարակել Ռայխսդակի արձանագրութիւններն, եթէ այս ժողով չմասնակցի ազգային ցոյցին։ Իսկ Բրուսիոյ Թէ՛ Երեսփ. Ժողովն և թէ Ծերակոյտը պիտի մասնակցին։

ՃԻ. ԲԵՐՃԷ (Հարրի Ալիս) մենամարտի մէջ սպանող Պ. Լը Շադըլիէ Եղեռնապատ Ատեանին առջեւ պիտի պաշտպանուի դատական նախկին նախարար Պ. Կէբէնի կողմէ։ Հարցաքննիչ դատաւոր և հաշտարար «եղեռնագէտ» Պ. Կիյյօ, որ այս մենամարտին վրայ դատական քննութիւն կատարած էր, ուղեղային տապով մը ծանրապէս հիւանդ ինկաւ անցեալ հինգշաբթի, Ֆրանսական Կաճառէն մեկնած պահուն։

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՔ ՅԱՄԵՐԻԿԱ.—Ոճրագործ կամ մեղսակից վեց Իտալացիներուն բազմութեան կողմէ Լինչի օրէնքով սպանման գործին վրայ ի Ուոլսէնպուրկ քննութիւն կատարուելով, քննիչ մարմինը տեղեկագրեց թէ «սպանողք անծանօթ մարդիկ են»։ Որովհետեւ քննիչ մարմինը տեղացիներուն ներկայացուցիչն էր, տարբեր վճիռ չէր սպասուեր։ Բայց իտալեան դեսպան Պարոն Ֆավա դարձեալ կը պնդէ որ ոճրագործք փնտռուին։

ՎԵՀ. ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ի Հարաւային Ֆրանսա Չիմիեզի ընդունելութիւն գտաւ Ֆրանսացիներուն կողմէ, թէպէտ ոչ-պաշտօնապէս կը ճամբորդէր։ Առ այժմ իւր քով պիտի գտնուի ծովային նախարար Լորտ Սբէնսըր։ Միւս նախարարք եւս փոխն ի փոխ իւր անմիջական հրամանաց ներքեւ պիտի գտնուին ի Նիս։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ և Աւկուստա կայսրուհին շատ հոգ կ՚ընեն իրենց վեցերորդ մանչ զաւկին Եօաքիմ իշխանի առողջութեան համար (ծնեալ 1890)։ Թէֆէլ-ֆռէ կոչուած աղէտապէ կը տառապի՝ սաստիկ տենդով, բայց բժիշկներն յոյս կուտան թէ վտանգն անցուցած է։ Կայսրուհին քանի գիշեր հսկեց փոքրիկին քով։

ՄԱՆՐԱԴԻՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ.—Լիբ-Տէգմոլտի վարուեմար իշխանը մեռաւ 70 տարեկան։ Այս երկիր 1,215 քիլոմէդր տարածութիւն ունի, 128 հազար 490 բնակիչ, և մայրաքաղաքն ալ՝ Տէտմոլտ՝ տասն հազար հոգիէ աւելի բնակիչ չունի։ Իշխանապետութեան դրամական եկամուտը մէկ միլիոն 150,000 մարքէ աւելի չէ, և հանրային պարտքն ալ մէկ միլիոն մարքի պատկառելի գումարին կը հասնի։

Պ. ՃԷՕՐՃ ՊԱԼՖՈՒՐ.—Արժանդինի դատարանք վերջապէս որոշեցին Անգլիոյ յանձնել Երեսփ. Ժողովոյ նախկին անդամ Պ. Ճէպըզ Պալֆուր, որ վերջերս Անգլիոյ մէջ մեծ գումարով մը սնանկացող Լիպէրադոր անուն խարդախ Ընկերութեան գլխաւոր վարիչն էր, և լսելուն պէս թէ պիտի բռնուի, փախած էր Անգլիայէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն, ինչպէս ծանուցինք, իր չորեքշաբթի օրուան նստին մէջ նկատողութեան առաւ թափուր վիճակներու հովուութեան խնդիրը, և լսելէ ետքը այս մասին նախաքննիչ Մասնախմբին կարծիքը, հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ.

Ա. Եօզղատի վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգեց Տ. Արիստակէս վարդապետ Վանքեանը։

Բ. Վարչական նախորդ տնօրինութեամբ մը Բաբերդի վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգուած ըլլալով Տ. Յովհաննէս վրդ. Տէր Յակոբեան, Ժողովը վերահաստատեց յիշեալ վարդապետը նոյն պաշտօնին մէջ։

Գ. Ընդունեց Շահնազարեան Խաչէն վարդապետին հրաժարականը Չարսանճագի առաջնորդական տեղապահութեան պաշտօնէն և նոյն վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգեց Տ. Աւետիս վրդ. Մարկոսեանը։

Ժողովը այս առթիւ անջատեց նաեւ Չմշկածագի և Չարսանճագի հովուութիւնը, որ վարչական նախորդ տնօրինութեամբ մը միացուած էր, և Չմշկածագի հովուին ընտրութիւնը թողուց յաջորդ նստին։

Միւս թափուր վիճակներու մասին ալ յաջորդ նստին որոշումներ պիտի տրուին։

Հիւանդանոցի վիճակը քննելու համար կազմուած Յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը աւարտած ըլլալով՝ մատուցած է զայն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Ս. Էջմիածնէն կը հաղորդեն թէ Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Խօճայեան ի Տէր հանգեր է ի Թիֆլիզ։ Երիտասարդ վարդապետը տաղանդաւոր, ազնիւ, բարի անձնաւորութիւն մըն էր. Գէորգեան ճեմարանին մէջ դասախօսած էր։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ գերմանացի Հանրի տը Բոյս իշխանին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿՈՅԹՈՒՆՔ.—Երէկ իրիկուն, հինգշաբթի, անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի՝ Եըլտըզի կայս. պալատան մէջ իֆթարի սեղանին մասնակցելու պատիւն ունեցաւ և յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատւոյն արժանացաւ։

* * *

Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը 43,340 ղրուշ բաշխած է թաղապետական Ա. շրջանակին և կղզիներու մէջ գտնուող այն կարօտելոց, որք երկրաշարժէն վնասուած էին։ Մինչեւ հիմայ բաշխուած նպաստներու գումարը հասած է 6,223,700 ղրուշի։

ԳԱՏՐԸ ԳԻՃԷՍԻ.—Այս գիշեր Գատըր Գիճէսի տօնն ըլլալով, բոլոր մզկիթներու մէջ կրօնական արարողութիւններ պիտի կատարուին, մանաւանդ Այասօֆիայի և այլ մէկ քանի մեծ մզկիթներու մէջ, որք մինչեւ առաւօտ բաց պիտի մնան։

ԻՖԹԱՐ.—Երէկ իրիկուն, կայս. պալատան մօտը գտնուած տեղին մէջ իֆթար ըրին Օսմանիյէ ու Ազիզիյէ զրահաւորներու և Իսլահիյէ երկրորդ կարգի մարտանաւին հրամատարք, սպայք ու զինուորք, որք դրամական պարգեւներ ալ ստացան։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Դատական Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Աւստրիական ու իտալական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ.—Առջի օրը Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան Մեծ-Շուկայի վերաշինութեան ծրագիրներուն և տեղեկագիրներուն վրայ։ Ներկայ էր նաեւ ճարտարապետ Պ. Տ'Արօնքօ։ Խորհրդակցութիւնք մօտ ժամանակի մը մէջ աւարտելով, շինութիւնք պիտի սկսին։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ, ընդհանուր տնօրէն օսմ. Պանքային, ինչպէս յայտնի է, ընկերութիւն մը կազմած է Թրանսվալի (Հարաւային Աֆրիկէ) ոսկւոյ հանքերը շահագործելու համար։ Այդ ընկերութեան արժէթղթերն, որք մէկ ոսկւոյ արժէքով շրջաբերութեան հանուած էին, Սըր Էտկար Վինսընդի Թրանսվալ ուղեւորելուն վրայ, տասնըվեց շիլինի բարձրացում մը ունեցած են Ղալաթիոյ Պօրսային մէջ և յուսալի է թէ մինչեւ որ Սըր Էտկար Վինսընդ հոն ժամանէ չորս ոսկւոյ չափ պիտի բարձրանան։

ԼՈՆՏՐԱՅԻ մէջ գումարելի աշխարհագրական համաժողովին համար, կայս. Իրատէ մը հաւանութեամբ, պատուիրակ կարգուած է կայս. պալատան քարտուղարներէն Քեամիլ պէյ։

ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ.—Միջերկրականի անգլիական նաւատորմիղ, որ Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէր, երէկ ճամբայ ելեր է դէպ ի Սիկըի կղզիները։

—Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմիղն ալ այս օրերս Իզմիրի նաւահանգիստը կսպասուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ Խտիվ Ապպաս փաշայի անունով շնորհակալութիւն յայտնուած է տեղացի և օտարական ամեն անոնց, որք ներկայ գտնուած էին նախկին Խտիվ Իսմայիլ փաշայի յուղարկաւորութեան։

Վախճանեալ Իսմայիլ փաշայի համար պաշտօնապէս բռնուած սուգն աւարտեր է մարտ 3ին և հրաման տրուեր է որ դրօշներն ամբողջ պարզուին։

Խտիվական գերդաստանին մէջ սուգը քառասուն օր պիտի տեւէ։

—Խտիվ Ապպաս փաշա մարտ 1 ին Ամբէտինի ապարանքն երթալով, ընդունեց է ֆրանսական դիւանագիտական գործակատար Պ. Կօկօրտանն, որ Ն. Բարձրութեան մատուցեց է Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի նախագահ ընտրուիլը ծանուցանող պաշտօնագիրը։

«ԼԸ ԹՈՒՐԷՆ» ՇՈԳԵՆԱՒԸ.—Վեհ. Սուլթանը յատուկ պաշտօնեաներու միջոցաւ Լը Թուրէն շոգենաւը զրկած է անուշեղէններ, չաքարեղէններ ու սիկառէթներ՝ ուղեւորաց և շոգենաւին պաշտօնէից տրուելու համար։

* * *

Լը Թուրէն շոգենաւին մէջ, երէկ, միջօրէին հացկերոյթ տրուեցաւ ի պատիւ ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպօնի և գաղթականութեան երեւելեաց։ Միջօրէէն յետոյ, դեսպանական մարմինն ու բազմաթիւ օտարազգիք, մանաւանդ հրաւիրագրերով, այցելեցին այդ հոյակապ շոգենաւը։ Մէհամմէտ Մահմուտ գործակալութիւնը երեք օրէ ի վեր չի բաւեր տոմսակ տալու բոլոր դիմողներուն, որոնք լեցուած են իր գրասենեակներուն մէջ։ Այսօր, դարձեալ մեծ բազմութիւն կայցելէ այդ շոգենաւը, որ վաղը պիտի մեկնի Պոլսոյ նաւահանգիստէն։

* * *

Վաղուան թուով պիտի հրատարակենք Լը Թուրէնին մէջ կատարուած այցելութեան մը տպաւորութիւնները։

ՕՍՄ. ՍԻԿԱՌԷԹՆԵՐՈՒ արտածման ընկերութեան տեղական սպառումը փետրուար 28ին (Ն. Տ.) վերջացող վեցամսեակին համար՝ եղած է 25,500,000 սիկառէթ։ Այդ վեցամսեակին իւրաքանչիւր ամիսներու սպառումը եղած է սեպտեմբերին՝ 3,726,800 սիկառէթ, հոկտեմբերին՝ 3,404,200, նոյեմբերին՝ 5,282,900, դեկտեմբերին՝ 4,323,850, յունուարին՝ 4,478,800 և փետրուարին՝ 4,373,050։

Նոյն վեցամսեակին մէջ 13,800 քիլոկրամէն աւելի ծխախոտ սպառած է, ամենէն շատ՝ 3,331 քիլօկրամ՝ փետրուարին, և ամենէն քիչ՝ 1,784 քիլոկրամ՝ դեկտեմբերին։

ԿՐԷՏԷԻ Նորընտիր կուսակալ Աղեքսանդր փաշա Գարաթէոտօրի, հեռագրական տեղեկութեան մը համաձայն, երէկ Շիրաէն շոգենաւ նստեր է Գանիա ուղեւորելու համար։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ.—Ռուսական դեսպանն ու տիկինն Նէլիտօֆ երէկ ճաշ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպօն, տը Սէնիօ դքսուհին, մայր տը Մօնի դուքսին, գերմանական դեսպանատան խորհրդական Հէնքէլ Տօններսմարք կոմսն և Աղեքսանդր էֆէնտի Գարաթէոտօրի։

—Ֆրանսական դեսպանուհի տիկին Քամպօն շաբաթ գիշեր երեկոյթ մը պիտի տայ դեսպանատան մէջ։ Արուեստագէտներու կողմէ ներկայացում մը պիտի տրուի։

—Հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Զալոքօսթա ու կինն երէկ առաւօտ Աթէնքէն մայրաքաղաքս դարձան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ պարտուց վարչութիւնը զատ զատ ճիւղերու պիտի բաժնէ թողլալ հասոյթներու դիւանները ինչպէս են ծխախոտ, մետաքս և այլն, որք ուղղակի ընդհանուր տեսչութեան տրամադրութեանը տակ պիտի գտնուին ինչպէս նաեւ քննիչ պաշտօնէութիւնը։ Հաշուեքննիչ դիւանը ջնջուած է և անոր պետը՝ Պ. Թէօտոր Եօրկէվիչ՝ պետ կարգուած է ոգելից ըմպելեաց ճիւղին։ Նոյնպէս առեւտրական դիւանն ալ ջնջուած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Պօրսային վարչութիւնը ելմտական 1311 տարւոյն համար կազմակերպուած է հետեւեալ կերպով. Պ. Ն. Ֆօթիատէս նախագահ, Պ. Պ. Թիանօ ու Ս. Ֆիլխեան, արկղակալ եւ Կ. Տէրոնեան էֆէնտի, Պ. Մօսճեան էֆէնտի և Պ. Պ. Թալսօ ու Ֆրանչէսէթթի, անդամ։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.—Մարտ 8ի չորեքշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ մարտ 9ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։ Առաջուան բռնուածներէն երկու հիւանդներ ապաքինած են։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ զինուորական բոլոր վարժարանաց քննութիւնք Պայրամէն յետոյ կատարուին, որոց աւարտելէն ետքը, աշակերտաց արտօնութիւն տրուի առժամաբար իրենց ծննդավայրերն երթալու։

—Կրթական նախարարութեան հրամանաւ, մայրաքաղաքիս բոլոր քաղաքային բարձրագոյն նախակրթարանաց՝ Պայրամին առթիւ երեք արձակուրդ տրուեցաւ, որ պիտի տեւէ մինչեւ Պայրամի երրորդ օրը։

ԹԷՐՍԱՆԷԻ գործարանաց տնօրէն կարգուած է Մախսուսէի վարչութեան մեքենայներու քննիչ գնդապետ Մուսթաֆա պէյ։

ՋԻԲՐ.—Ջեանհաս իշխանութիւնը ձեռնարկած է պատրաստելու այն չքաղրամներն ու գովեստի գրերն, որք մասնաւոր կանոնագրոյն համաձայն, պիտի տրուին՝ Թնդանօթ քաշելու և հեծնելու յատուկ առոյգ ձիեր հասցնողներուն։

ՇԻՐԱԿՕՒ արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած նկարներու և գեղարուեստական այդ կարգի այլ և այլ նիւթերու ակցիները՝ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ղրկուած ըլլալով, անոնցմէ մին գեղարուեստից վարժարանը պիտի ղրկուի, գծագրութեան դասարանին մէջ իբրեւ օրինակ գործածուելու համար։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Բաբելոնի աւերակներուն մէջէն գտնուած աստղական արձանագրութիւն մը, որ ըստ հնագիտաց մեծ արժէք ունի, Պասրաի ճամբով մայրաքաղաքս բերուած է՝ կայս. Թանգարանին յանձնուելու համար։

—Այտընի նահանգին Թօրպալը անուն տեղւոյն մօտ եռանկիւնաձեւ գերեզմանաքար մը գտնուած է, որուն վրայ յունարէն արձանագրութիւններ կան։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ Բայս իշխանն, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իրիկուն Վիէննա ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՀՐԵԱՑ կանանց բարեգործական ընկերութեան ընդհանուր ժողովն անցեալ երեքշաբթի օր ի նիստ գումարելով լսեց վարչական խորհուրդին տարեկան տեղեկագիրն, ուսկից կերեւար թէ 30,592 ղրուշ 30 փարա ծախսուած է բարեգործական նպատակներու համար։ Ընկերութիւնը 500 ֆրանք տուած է Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն աւրկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովին. վերմակներ և այլն բաշխած է Խասգիւղի հրկիզելոց ինչպէս նաեւ կօշիկներ՝ Ղալաթիոյ երկսեռ հրեայ վարժարաններուն աշակերտաց։ Ընկերութեան դրամագլուխը վերջացող տարւոյն մէջ եղած է 35,528 ղրուշ։ Տիկին Թ. Էսէքքի, որ նատին կը նախագահէր, բանախօսութիւն մը արտասանելով բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին և բոլոր ներկայք ձայնակցեցան։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս յառաջիկայ կիրակի օր Պատարագ պիտի մատուցանէ Թաթավլաի Նորակառոյց Եվանկելիզմօս եկեղեցւոյն մէջ։

—Կէօրիճէի (Մանաստըր) մետրապոլիտ Տ. Խրիստոֆօս անձնական տկարութեանը պատճառաւ հրաժարած ըլլալով, Սինօդը վաղուան նիստին մէջ անոր յաջորդ մը պիտի ընտրէ, որ կը կարծուի թէ Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Եերվասիօսը պիտի ըլլայ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ կառավարութեան կողմէ տրուած որոշում մը պատճառ պիտի ըլլայ ռուսական հանքածուխին՝ ի Թուրքիա ներածումն աւելցնելու։ Ըստ այդ որոշման, ջնջուած է այն տուրքն՝ 1/8 կոպէք իւրաքանչիւր բուտի (40 լիպրա) վրայ՝ որ կը գանձուէր Մարիօբոլէն արտածուած հանքածուխերէն։

ԼՐԱԳՐԱՊԵՏ ՈՒՂԵՒՈՐՆԵՐ.— Ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գան ֆրանսայի երկու լրագրապետներ, որք մտադրած են աշխարհի շրջանը կատարել, առանց ստակ մը ունենալու իրենց գրպանին մէջ։ Այդ երկու լրագրապետներ այժմ Իտալիա կը գտնուին, ուսկից Աթէնք պիտի երթան և անկէ ալ Կ. Պոլիս պիտի գան։ Ասկէց ճամբայ ելնելով պիտի անցնին Պարսկաստանէն, Հնդկաստանէն ու Չինէն և երկու տարիէն Ֆրանսա պիտի վերադառնան։

ԻԶՄԻՏԻ Երկրագործական Դրամատան մասնաճիւղին պաշտօնեայ կարգուած է Էսկիշէհրի մասնաճիւղին քարտուղար Մուսթաֆա Սապրի էֆէնտի։

ԻԶՄԻՐԻ օտար ապրանաց մաքսատան ելմտական 1310 տարւոյ հասոյթը, նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով, 23,000 ոսկի աւելի եղած է։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՐԲԻ փոխարէն առնուած ապրանքներու վաճառման յատուկ տեղւոյն պաշտօնէից համար Հօգէֆօրի կըսէ թէ պաղ ընթացք մը կը բռնեն յաճախորդաց հանդէպ և ուզուած ապրանքները ցոյց տալու մասին դժուարութիւններ կը յարուցանեն։ Հօգէֆօր ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ՊԱՆՏՐՄԱԷՆ կը գրեն թէ հունձքերն այս տարի թէ՝ լաւ տեսակէ են և թէ նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով, հարիւրին երեսուն աւելի պիտի ըլլան։

—Մանիսա գիւղախումբին մէջ գետակ մը յորդելով, մշակուած արտերուն վնասեր է և շատ մը անասունք խղդուեր են։

—Պանտրմաի շրջակայ գիւղերուն մէջ այս տարի մեծ զարկ մը տրուած է վարդենիներու մշակութեան։

—Տեղւոյն ոչխարի տուրքին համար կը յուսացուի թէ այս տարի հարիւրէն քսան համեմատութեամբ աւելի պիտի ըլլայ։

ԻՆՇԱՅԷՆ կը գրեն թէ հունձքերն այս տարի, նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով, հարիւրին քսան աւելի պիտի ըլլան։

ՁԻԹԱՊՏՈՒՂԻ բերքին համար ամեն կողմէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, այս տարի խիստ առատ պիտի ըլլան։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին այլեայլ գաւառաց մէջ ժողովուրդը կը շարունակէ փոխել հին ձեւ հագուստները։ Այդպէս Տէնիզլիի բնակիչք բոլորովին փոխած են իրենց հագուստին ձեւերը։

ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ մէջ ֆրանսական հիւպատոսութիւն մը հաստատուած և նորընտիր հիւպատոսն հոն ժամանելով, իր պաշտօնին ձեռնարկած է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ.— Այտընի Մուկլա գաւառակին մէջ հարիւր տասնըհինգ տարեկան մարդ մը մեռած է։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Երէկ, Տիրբէթի 42 Թիւ շոգենաւը մավոնաի մը զարնուեցաւ և երկուքն ալ վնասուեցան։ 22 Թիւ շոգենաւն ալ Գուրուչէշմէի առջեւ փոքր առագաստանաւի մը զարնուելով վնասեց։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ աչքի զինելը ձերբակալեց Ֆընտըգլըցի Սիւրէյյա անուն վաղեմի չարագործ մը, որ երկու տարիէ ի վեր յաջորդաբար քանի մը աւելի մարդեր ծեծած ու վիրաւորած ըլլալով, փախած էր և կը փնտռուէր։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ ատեանն ի մօտոյ պիտի դատէ Զաֆրանպօլըցի Խամիլ անուն անձն ու ընկերն, որք Զէնկէլքէօյի մօտ երեք կիներ խղդելով, ջրհորի մը մէջ նետած էին։

—Նոյն ատեանն երէկ ի բացակայութեան դատեց Ահմէտ անուն անձն, որ Պէյքօզի մէջ Միւլազիմ Սալիհ աղան ծեծած ու այլեայլ սպառնալիքներ ըրած էր։ Ամբաստանեալը դատապարտուեցաւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու եւ տատացուածոցը գրաւման։ Ամբաստանեալոյն ընկերները՝ Մահմուտ Խամիլ ու Սալիհ անպարտ արձակուեցան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մէջ երէկ Խալիլ անուն մարդ մը սեղանաւորի մը ապակեղարանին վրայ գտնուած երեք մէճիտիյէները յափշտակելով փախչիլ ուզեց, սակայն ձերբակալուեցաւ։

Գ. ԺԱՆ Տ. ՄԻՄԻՐՕՊՈՒԼՕ, «Օզէթուալ տ'Օռ» մեծ վաճառատանց տէրն ի Պոլիս, Հավուզլու խան Թիւ 35 և 37, նախընթաց օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Մարսիլիոյ շոգենաւով։ Ամեն վաճառուած ապրանք վստահելի է Միմիրօբուլօ վաճառատանց մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ օբէրէթի խումբը վաղը գիշեր պիտի ներկայացունէ ՔԱՐՄԷՆ (Carmen), այն չքնաղ օբէռէթը՝ որ այնքա՛ն անգամ ներկայացուած ու այնքան ծանօթ, նորէն առաջին անգամուան հրապոյրը ազդելու առանձնաշնորհումն ունի, իր սքանչելի երաժշտութեամբը ու գեղեցիկ տեսարաններով։

Տես չորրորդ երես ԲՐԷՆԴԱՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ծանուցումը։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՐԻԶԷՆ

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻՒԺԱՐՏԷՆ ՊՕՄԷՋԻ ՎՐԱՅ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ասկէ վեց ամիս առաջ Պոլսոյ նշանաւոր և տարաբաղդ բժիշկ մը սա սրտառուչ և ազդու խօսքերը կը գրէր ինծ իւր մէկ հոգեհատոր մտերմին մահուանը առթիւ.

«Ո՛հ, մահը միշտ տրտմառիթ բաժանում մ'է, բայց մտերմի մը մահը սոսկալի և անմխիթար ու անդարմանելի անդամահատութիւն մ'է»։

Ահա այս վերջի տպաւորութիւնը ըրաւ ինծ քառասնամեայ և չնաշխարհիկ բարեկամիս Տօքթօր Տիւժարտէն Պօմէձի մահը։ Ուստի մեծ հաճութեամբ կարդացի Սէբ-Էլէի 17 փետրուար թուոյն մէջ կենսագրութիւն մը այս բարեկամիս վրայ, Տօքթօր Ռօպէնսօնի գրչէն եղած։

Արդ նուիրական պարտաւորութիւն մը կը համարիմ հրատարակել քանի մը մտերմական տեղեկութիւններ իւր դպրոցային համեստ ծաղկանց փունջ մը իւր կանխաբաց գերեզմանին վրայ դնելու մօք, ապացուցանելու համար որ իւր քաղցր յիշատակը անջինջ պիտի մնայ սրտիս խորը և թէ չեմ ընդունիր սպանիական այն առածը որ կըսէ «աչքէ հեռու, սրտէ ալ հեռու»։

Ժօրժ Սէնֆօռ Տիւժարտէն Պօմէձ՝ որ Սպանիոյ Պարսըլօն քաղաքին մէջ ծնած է 1833ին բարեկեցիկ և պատուաւոր գաղթացի ծնողքներէ, ճանչցայ 1851ին Վէրսայլի երկրագործական համալսարանին մէջ ուր իսկոյն իրարու համակրեցանք և սիրեցինք և քիչ ժամանակի մէջ այնքան մտերմացանք որ նոյն տարուան արձակուրդը միասին անցուցինք Վանտոմ քաղաքին մօտ ունեցած ընտանեկան գիւղակին մէջ իր հիւրամեծար ծնողացը մօտ։ Իժրազդաբար յաջորդ տարին Վէրսայլի համալսարանը գոցուեցաւ և աշակերտներէն շատերս հողագործական ուսմունքնիս լրացնելու համար Կըրինեօնի դպրոցը գացինք, իսկ մնացածներէն ոմանք ընդ որս Տիւժարտէն Պօմէձ, Թիւռնէն և Լըվէն որ Ռօչֆօրի հիւանդանոցին բժշկապետը եղաւ, գացին Բարիզ բժշկական ուսմանց պարապելու համար։

Տիւժարտէն Պօմէձ թէ՝ իւր ուսմանց մէջ և թէ բժշկական ասպարէզին մէջ հսկայաքայլ յառաջդիմութիւններ ըրաւ և մեծամեծ փառաց արժանացաւ իւր անխոնջ աշխատասիրութեամբը, իւր հրաշալի յիշողութեամբը և համակրելի բնաւորութեամբը։ Նախ Սէնթ-Անթուանի, յետոյ Բօշէնի հիւանդանոցներուն բժիշկ կարգուեցաւ և հոն ըրած դասախօսութիւնները բազմահատոր գրքեր կը կազմեն և մեծապէս կը գնահատուին բժշկական ակումբներէն, Մեր բժշկական ուսանողներէն շատեր իրեն աշակերտած են և իր բարեխօսութիւնը վայելած։

Ընդունուեցաւ նաեւ Բարիզու բժշկական Ակադեմիէն որուն ամենէն գործունեայ, համակրելի և ազդեցիկ անդամներէն մէկն էր։ Մայրաքաղաքիս առողջարանական մասնաժողովին մէջ պատկառելի տեղ մը կը գրաւէր և իւր տեղեկագիրները մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցած են։ Իւր մասնագիտութիւնը ստամոքսի հիւանդութիւններն էին և երբ 14 տարի առաջ մեր երեւելիներէն մին (բազմերախտ պաշտպանս) ամենածանր ստամոքսի հիւանդութեամբ մը յուսահատ վիճակի մէջ եկաւ Բարիզ, Տիւժարտէն Պօմէձ զինքը կատարելապէս բժշկեց, ինչպէս նաեւ մեր երեւելի ընտանիքներէն շատեր։ Ուստի երբ քանի մը տարի ետքը Պոլիս ճանապարհորդեց՝ յաժնուտ պատուասիրուեցաւ։

Մեր ողբացեալ բարեկամին ամենէն մեծ համբաւը գեղաբանութեան մասին էր, որով զինքը կանուանէին գեղաբանութեան իշխան։

44 տարի անընդհատ յարաբերութիւնիս շարունակեցինք, բայց այս վերջի վեց տարուան մէջ մանաւանդ որ աչացս դժբաղդութիւնը պատահեցաւ, աւելի սերտ մտերմութիւն մը գոյացաւ մեր մէջ։ Ցաւաւ գիս տեսնել կը փափագէր և երբ այցելութիւններս ուշացնէի նամակաւ լուր կուզէր։

Վերջին անգամ դեկտեմբեր 16 ին գացի իրեն՝ գտնալով որ երկու օրէն պիտի մեկնէր Բարիզէն Գաղղիոյ հարաւային կողմը Նիսի մօտ Պօլիէ ըսուած հրաշալի գիւղին մէջ ունեցած գիւղագինակը հանգստանալու համար ձմեռնային դառնաշունչ եղանակին, ինչպէս կընէր քանի մը տարիէ ի վեր։

Նոյն օրը երբ տուն հասանք տեսայ որ ընդունելութեան սրահը, բակը և Թանգարանը հիւանդներով լեցուն էին և կիմանայի որ կը զարմանային թէ ի՞նչ արտակարգ կարգի գործունէութիւն մը կը ցուցնէր հակառակ իւր ծայրայեղ նիհարութեանը։

Այցետոմս առածին պէս վազեց եկաւ գիս առաւ ու իր ընդունելութեան սենեակը տարաւ. երբ ձեռքը սեղմեցի, տեսայ որ արդարեւ ձեռքը սաստիկ նիհարցած էր և հարցուցի իրեն թէ առողջութիւնը ինչպէ՞ս է։ «Բարեկամս, պատասխանեց, կը յիշես որ երկու տարի առաջ մեծանուն վիրաբոյժ Տօքթօռ Թէաբէ վրաս լեարդի ահարկու գործողութիւն մը ըրաւ ու միշտ մահացու է և թէպէտ ապրեցայ, կը զգամ սակայն որ այս գործողութենէն ետեւ ապրիլը խիստ դժուար և փափուկ բան է»։

Իւր մահէն 15 օր առաջ վերջին նամակ մը առի իրմէն, ուր բնաւ երկիւղ չէր ցուցներ, բայց ես այս տարուան սաստիկ և երկարատեւ ձմեռէն որ մինչեւ Գաղղիոյ հարաւային տաք երկիրներն ալ տիրեց, շատ կը վախնայի և վերջապէս փետրուար 15ին իւր անմխիթար մահուան գոյժը լսեցի։

Ց. ԹԻՒՍԻՒՋԵԱՆ

Աստի անտի

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Բարիզի թերթերը կը պատմեն թէ Բալէ-Ռուայեալ Թաղին ոստիկանապետը մեռած երիտասարդ մը գտեր է զոր՝ իր երկրին վրայ ունեցած սէրը ծայրայեղութեան մղած էր, ածելիով մը իր կոկորդը կտրած էր։ Սեղանին վրայ գտներ է նամակ մը որուն մէջ անձնասպանը կը յայտարարէր թէ «Ֆրանսական նաւատորմին Բիլ ղրկուելէն այնքա՛ն յուսահատած էր որ չէր կրնար ապրիլ այլ եւս»։ Ուրիշ թուղթի մը վրայ իր կտակը գրած էր, մայրը իր բարեկամներուն յանձնարարելով։

* * *

Պառօն տը Նօլտ, որ անծանօթ մըն է Կ. Պոլսոյ համար, ուր եկած է քանիցս, անձնասպան եղեր է ի Լոնտոն, օթէլ Լանկի մէջ ուր կը բնակէր քանի մը ամսէ ի վեր։ Նէօյօրք Հէրըլտ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս եղերական դէպքին վրայ.

«Մարտ 1ի առաւօտուն, երբ Պառօնին սպասաւորներն անոր խուցը մտան, զինքը նստած գտան թիկնաթոռին վրայ, հանդարտ ժպիտ մը գունատ դէմքին վրայ, և կուրծքէն երկու խոշոր ծակեր բացուած։ Սպասաւորներն ակնարկ մը նետելով սենեակին վրայ՝ իրենց տիրոջ մահուան եղանակը հասկցան իսկոյն։ Գիշերուան մէկ մասը կրակարանը վառ պահած էր, երկու նամակ գրելու համար իր ազգականներուն. յետոյ, բարձ մը դրած էր սեղանին վրայ և բարձին վրայ խոշոր հրացան մը զոր կը գործածէր Ափրիկէի կողմերը վերջերս կատարած իր ճանբորդութեան պահուն, որսորդութեան մէջ, յետոյ կուրծքին պարպած էր հրացանը։ Օրինական քննութիւնները կատարուելէ ետք, մարմինը գերեզմանատուն փոխադրուեցաւ։ Չի գիտցուիր թէ ի՞նչ շարժառիթէ մղուած՝ այս յուսահատական արարքին դիմած էր Պառօն տը Նօլտ. սա միայն յայտնի է որ մեծ քանակութեամբ մօրֆին կառնէր։ Քառասուն տարեկանի մօտ անձ մըն էր և լաւ ընտանիքի մը կը պատկանէր։ Իր թողած թուղթերուն մէջ որոշած է իր թաղման մանրամասնութիւնները, այդ ծախքին համար 1750 ֆրանքի չէք մը թողլով։»

ՔՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Երբե՞ք յուղարկաւորութեան չէ՞ք երթար։

—Երբե՛ք։

—Նոյն իսկ ամենէն մտերիմ բարեկամնուդ։

—Ալ մէկուն, իմինիս միայն պիտի երթամ և կարծեմ այն իսկ շատ է։

* * *

Թատրոնի մէջ.

—Իրա՞ւ է արդեօք, կը հարցնէ գեղեցկուհի մը իւր բժիշկին, թէ թարմ հաւկիթը ձայնի շատ օգտակար է։

—Անշուշտ, կը պատասխանէ բժիշկը, տեսէք, հաւերը ամենուն պէս կը կըրկչան։

* * *

—Կուզէ՞ք որ իմ վերջին գրութիւնս ձեզի կարդամ։

—Ամենայն սիրով։ Բայց պէտք է խոստովանիմ ձեզ թէ՝ գէշ սովորութիւն մ'ունիմ, քնացած ատենս կը խորդամ։

* * *

Թոնքին մեռած զինուորականի մը այրին գիրուկ նօտարի մը հետ ամուսնացած է։

—Ահ, կըսէ, սիրելի Էմիլս, եթէ իմ խեղճ Էօժէնս պատերազմին մէջ մեռած չըլլար, այսօր դուն իմ ամուսինս չը պիտի ըլլայիր։

Եւ նօտարը, համոզեալ ձայնով մը.

—Իրա՛ւ, ինչ դառն բան է պատերազմը։ Տ. Զ.

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըհինգ տարուան և տասնըութ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, անարիւնութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար։ Դիմել Օրթագիւղ՝ հանգուցեալ Մուխթար Ցակոբ աղաի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն քով։ 261 2—5

ԿԱԶՄԻ ԵՒ ՏՕՆԱՓՕԽՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՐԱՐԿԵՐԵՒԱԼ ԳՈՐԾՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ [illegible]
ԴԻՄԵԼ ԱՌ
Ց. ՄԱՍԹԻՆՈՍԵԱՆ
Թիւ 27, Զինճիրլիքույու խօջա
ի Պոլիս

A L'ÉLÉGANCE
ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ն. ԱՏԱՄԱՆՏԻՏԷՍ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՇԱՊԻԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԳԱՐԱՔԷՕՅ, ԹԻՒ 15

Այս ծանօթ վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ վերջերս իր մթերքը ճոխացուցած է զանազան տեսակ գեղեցիկ կտաւներով եւ բերքալներով՝ շապիկներու եւ ճերմակեղէնի համար, ինչպէս նաեւ ուրիշ զանազան նորաձեւութիւններ, ամենն ալ յոյժ չափաւոր գիներով։ Անկից գնումներ կատարողներն ամեն կերպով գոհ պիտի մնան։ 246 14—24

ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆ, ՍԻՄՈՆ ԲՐՆՁԱՓՈՇԻ, ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆԻ ՕՃԱՌ

Յանձնարարուած Փարիզի, Վիեննայի, Լոնտոնի, Պերլինի, Նիւ-Եորքի բժիշկներէն։

Ամենէն պէրճամէթ կանանց կողմէ ընդունուած այս նրբին ու անուշաբոյր արտադրութիւններ կը ճերմկցունեն երեսին ու ձեռքերուն վերնամաշկը, աննման ողորկութիւն մը կուտան մորթին, եւ կ'անհետացնեն ցուրտէն, արեւէն կամ ծովի օդէն մորթին վրայ գոյացած բոլոր այլայլումները։ 6—12

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՄԱՆՉԷՍԹՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,510,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Բիւյիւք Թիւնէլ խան, Թիւ 1
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիատի խան

ՀԵՄԵԼԱՆԻՒ
ՀԵՄԵԼԱՆԻՒ
ՀԵՄԵԼԱՆԻՒ

1894ի օրինակներ, Տըրիօք օղահան քառուչուներով ու սնամէջ քառուչներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Բիւյիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 45

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

10/22 Մարտ 1895

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը	[illegible]	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,872	100		1	Քօնսոլիտ Մէջիտ A	1331	——	64 20
» 10,241,048	100		1	» » B		——	47 10
» 30,382,811	100		1	» » C		——	32 20
» 43,963,396	100		1	» » D		30 04	30 03
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումէլիի երկաթուղի	1870	145 25	145 50
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	——	104 —
Ֆր. 185,681,180	500		4	Բրիօրիթէ	1890	——	——
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	——	——
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	——	——
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	10 38	11 27
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինօբլ	1872	——	5 13
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	——	6 38
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիոնի Հանքին	1873	——	10 —
» 45,000,000	500	300	5	Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	——	605 —
» 80,000,000	500	500		երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		——	315 —
Օ. Ո. 200,000	20	8	5	Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	——	10 80
Ֆր. 709,506	500	500		(Պարտաթուղթ		——	502 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	——	22 35
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Միկարէթ	1892	——	2 96
Օ. Ո. 440,000	11	5 1/2		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	——	9 05
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	——	165 —

ՄԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ՕՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	65
1 ամսուան համար	6	50
1 օրուան համար	—	95
Իրբար	—	—
Կանխիկ (Հէմպէլսիզ)	—	30
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	111	5/8
Փարիզ » Ֆր.	22	62 1/2
Վիեննա 8 օրուան Ֆիօր.	10	93 1/4
Պերլին չէք Մարք.	18	20

ՄԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	4	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	36
20 Ֆրանքնոց	88	18
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քիւմիւշ	51	15
Ռուբլ Թղթադրամ	8	36
Մէճիտիյէ	108	17
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	96	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 22 Մարտ		
Քօնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	——	—
» » C » »	——	—
D (Բացուած »	——	—
D (Գոցուած »	27	12
Ռումէլիի երկաթուղի »	146	—
Բրիօրիթէ »	492	50
Մաքսային Պարտաթուղթ »	513	75
Օսմանիէ »	476	25
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	516	25
Պանք Օթոման (անուանին.) »	736	25
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	103	10
» » 4 1/2% »	108	07
» Իտալական »	89	60
Քրէտի Լիոնէ »	828	75
Քրէտի Ֆոնսիէ »	——	—
Քոնդուառ տ'էսքոմդ »	——	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	——	—
Եգիպտական Միացեալ »	532	50
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	26 1/2
ՎԻԷՆՆԱ 22 Մարտ		
Ռումէլիի երկաթուղի Ֆիօրին	77	50
Օսմ. Ռէժի »	252	25
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	123	—
» Փարիզի »	——	—

ԼՈՆՏՈՆ 22 Մարտ		
Քօնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	75
» » B »	47	62
» » C »	29	87
D (Բացուած »	——	—
D (Գոցուած »	27	06
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխաւոր.	——	—
» » 1894 3 1/2% (Եգպ. Հրկ.	——	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	19	—
Այտընի երկաթուղի »	12	50
Միացեալ Եգիպտական »	104	87
Առանձնաշնորհեալ »	——	—
Անգլ. Քօնսոլիտէ »	104	56
Ռանթ Հելլենական 5% »	32	50
» » 4% »	34	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	——	—
» » Նոր 6% »	——	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	335
ՊԵՐԼԻՆ 22 Մարտ		
Օսմ. Փոխառութիւն 1883ի Մարք	——	—
Ռումէլիի Երկաթուղի »	126	50
Անատոլուի Երկթ. 1/4 Պրթղթ. »	——	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	390
» Փարիզի » 2 ամիս	——	—
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	——	—

ՓԱՐԻԶ, ՓՈՔՐ ՍԱԿԱՐԱՆ 22 Մարտ

Օսմանեան Քօնսոլիտէ D. Սէռի	27	15	Բրիօրիթէ	——	—
» Երկաթուղի	145	62	Պանք Օթոման	——	—
» Ռէժի	516	87	Եգիպտական Միացեալ	——	—
Մաքսային Պարտաթուղթ	——	—	Ֆրանսական Ռանդ 3%	103	07

ՕԳՏԱԿԱՐ Է

Դիմել Տէտէ էֆ.ին գրասենեակը, Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր, Զիւլֆէր Պէյ խան Թիւ 15, երբ պէտք ունենաք յստա կայսեր մատուցանելի և ուրիշ նմանօրինակ գեղեցիկ գիր պահանջող աղերսագիրներու և գրութիւններու, Տաճկերէն հին և նոր, մեծ ու պզտիկ որ և իցէ տեսակ զարդագիրներու, նմանապէս դատական և ուրիշ ամեն տեսակ գրութեանց խմբագրութեան և թարգմանութեան։

Սովորականէն շատ աւելի չի պահանջուիր։

Զիւլֆէր Պէյ խան թիւ 15, Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր։ 259 7—10

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 մարտ 188.
[illegible]

Օ ՍՈԼԷՅԼ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ջօխէ վրայ դերձակութեան, հերապառներու, ծածկոցներու ու փոփոխանակ վաճառում, 42, Բարոթէօյ, Եէնի խան, Ղալաթիա, 42։

Այս հանրածանօթ վաճառատուն որ մթերուած հին ապրանքներն ամբողջ սպառած է, վաճառատունը վերստին բացուած է արդէն և իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ սեզոնին համար այլազան ընտիր ու էն նորաձեւ կերպասներ և հասարակաց մը բերել տուած է Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ լաւագոյն գործարաններէն։ Հասարակութիւնը ՏՈՒՏ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ հագուստները պիտի գտնէ, ու գոհունակութիւնը պիտի ունենայ իր ստակը ծախսել՝ աշխատանք հայթայթելով տեղացի գործաւորներու։ 258 6—48

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճիւնուսը Ճէնապը չահանէ խարէսի իչուն միւպայեասը մուգավէլէյէ րապթ օլունաճաղ օլան չայըն իթասընա Թալիփ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվագըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 1 3—3

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ

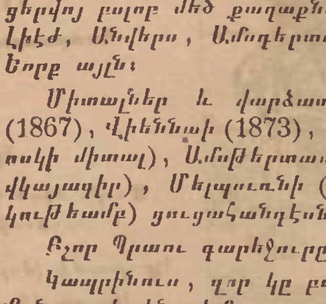

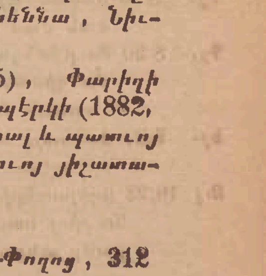

Միւնիխ, Պավիէռ

Հայլ մայթէզ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի

Պաւիերայի թագաւորի, Կ. Բշորի թագաւորական

Աւստրիական Արքդուքսին

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820ին հաստատուած է. ինք առաջինն եղաւ որ 1854ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք այլն։

Միտալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հալէնսիի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի միտալ), Ամսդերտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի միտալ և պատուոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքագրամ պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններէ.

Կամպրինուս, զոր կը բանեցունէ Ժիւժգրի Ֆրիտնոյայիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312 Բոնքօրտիային դէմը։

Տէմիրքափուլու եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է

«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բալուքա
Պազար Սէման

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 78—78

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՒՈՏՔ Անգլ. ոսկի 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ է 1782 թուին

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի գար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրու. թեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ա պացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ձնա. սուց համար։

53

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կա. ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և վիճակագրութեամբ ստո. յագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անվիջապէս մեր ապա. հովագրելոց կրած ձնաամներն։

Հ. ՍԻՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթթոմանի վարի քովը ի Վիճակաս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie

PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en **un seul** colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, ***franco destination***, à partir de 100 fr. moyennant 5 ⅌ d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԵՒՐ ամենէն աւելի յանձնարարելի ու ախորժելի անունդն է տղայոց համար՝ վեց-ութը ամսուընէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնահատութեան ժամանակ և ատման չըլլալի միջոցին։ Կը դիւրացնէ՝ ակռաներուն բուսիլը, կ'ապահովէ ոսկորներու լաւ կազմաւորումը ու առաջքը կառնէ փորկաւրութեանց որք յաճախագէպ են տղայոց վրայ։

Փարիզ, Վիքթորիա ծառուղի և ամեն լաւ դեղատուներու մէջ։

ՏՐՔ. Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ

Հաստատեալ 1852 — Թիւ 396 Մեծ Փողոց, Բերա — Հաստատեալ 1852

Մասնագէտ առանց քավչուէ լինուի արհեստական տհգաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենատատիկ ցաւած ակռաները, ոսկի ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։ (Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։

38

Երեք աստղով չիչը 30 դրուշ, — երեք աստղով 1/2 չիչը 15 դրուշ։ Երկու աստղ. չիչը 18 դրուշ։ Մէկ աստղով չիչը 12։ Մաքիֆօ և պէլ-ոդի չիչը 12 դրուշ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԻՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ, 1880

Ա. ԵՒ Վ. ԱՐԴՈՒԵԱՆ

Ք. ՀԱՊԳՈՒԼԻՒՆ

Մասնաճիւղ ի Գեղեցիկ Օսմանեան ափն ընդարձակ պալատի մէջ

Թէյի գործատուներէն ընդհանրապէս, Թէյի ճաշակն ևս նրբացած է, որով Թէյի առևտուրն վաճառականութենէ ամենէն աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատև և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բարմաճայ ընդարձակ գործառնութեամբ, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ ընտիր բնաւորութեամբ Թէյեր Զինաստանի, Ճաւայէ, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք Թէյեր, որք բերքնուր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամ մատչելիութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնը, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընէին։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում արուելու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ բնաւոր Թէյեր Թէ՛ անտուկնելու և Թէ՛ այլ և այլ տեսակութեամբ տուփերու մէջ մեծագնակ միչտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և Թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուցած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է—ղողջախոհ ընթացք—պէտուէ, լաւիկ և գնոյ մատչելի։

Մեր Թէյերու առատութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց իւրացեալ հղծներն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ գիւղացնալու համար կը խնդրենք որ միչտ փնտռէք ՄԵՐ ՑՈՍՏՈՒԿ ՆՇԱՆն ու մեր տան հասցէն, կ. ԵԱՀՐՈՒԵԱՆ, Ց. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ Ձէյլ պէյ խան Թիւ 10, Գահվէ-Գաբու։

19

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀ.ԵՐԲԿ)

ՄՐՈՒԻ ՁԿՆԻՆ ՅԱՒԻՏ ԻՒՂ,

ԻՒՂՈՎՔԻՐ ՈՐ ՉԼԱ Ի ՈՒԱԺԵԼ

Գործածեալ մեծագի ՅԱՏՈՂՆԵՐ Ի ՏՕՀԱՐԻՆԻ ի Նեւ-Եորք։

կ'օգնէ

Որբ. ձկան Կուժ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ. Նբ-ֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ Հաղը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ձուլածութիւնը

Ծխելիներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գեղատարած է, և ամենէն փոքրիկ տատիկները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գեղատուներ և դեղավաճառաց ի գեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԼԻ ՀՈՒՐԻԼ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի Գրամ	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէն ժիերաւոցներ և բ[illegible] և ոտքս մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՒՏՈՒԴՈՒԼՈՒ Պուլս. Պահէստ—Գալաթա, Պանքհաուսս խան. 12, 13, 14

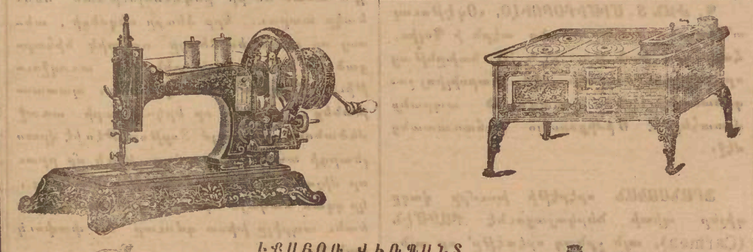

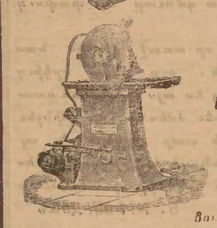

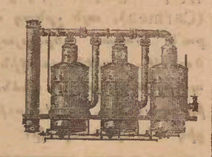

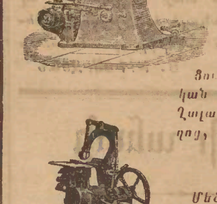

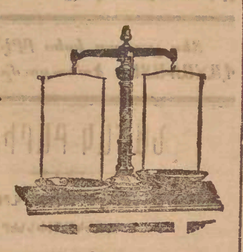

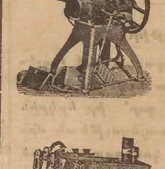

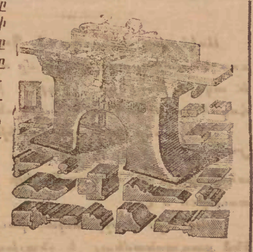

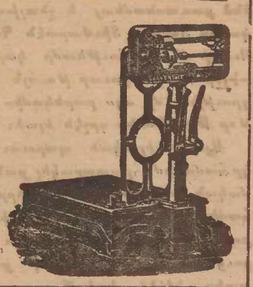

ԼՐՈՒԲՐԻԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ԵՐԱՍԽՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ներկայացուցիչ Ընկերութեան

Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՇՐՋԱՆԻ

Յուցադրութիւն մեքենայ երու եւ գերմանական Տարատարազրծութեան այլ նիւթերու. Ղալաթիա, Բէր էմար Բազ թէ Մէրքէվէ փողոց, Թիմարէվ խան (նա կին կեդրոնատեղին Բէյօղլի)

Մեծ մեքերը զանազան մեր նամերու, որք են՝ շրգհշարժ մեքենայք, իւղագով ու լարերով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժմ. ն կը գտնուի հետ յաճախորդն ուղէ։ Գործ մարելի լարմարը մեկ ժամուան մէջ 0.4 սիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15/ն 20 փաունդ կը գտնուին նաեւ նախաբակներ, ձակոզ մեքենաներ, բերան բացող մեքենայ եր, եղյաժանիներ, եւ Ա-ձեռքաբարձ մեքենագործներ, մեքենագործուածներ, գործնուածներ, կոպզարարուածներ, առատձագործուածներ մեքենաներ, ջրմուներ, հերկագործական մեքենաներ, շաղաներ, գերմանական երկաթէ գերանդիներ, ասփալտ, խոյզնանաւոր քարերն, խոհանոցի ամաններ, կազի լամբարներ, ձեմիշլի կ զմամբ, պիսիրէդ, կարի մեքենայ եւն.եւն.

Մասնաճիւղ

Աթէնք, ոտի դէս փողոց, Ի. Նախկին Գործ. Ապէնքի]

Գեղրմեցիներ

Հեմեն կ/Թա իտալ. Քաղ, Պիրէմն, Բիլուտան փող.

Դեղագործարաններ

ՍԵԼՍԱՆ կ ՄԵՐՄՈՆ | ՊԼՈՒՄԲ | ՔԱՒՇԱՆ
ԻՅՄԻՐ | ՀԱԼԷՊ | ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ԵԱՖԱ

ոլթու, Զանդա, Բաղրաս, Բալամղա, Շիրաս Վալօ, Ալեքսանդրիա, Խարիւ.

ՎԱՀԵՐԱՑԵԱԼ ԾԱՏԿԱՆԻՇ

Ֆրանսական ճշմարիտ եւ զուտ թոյնիաբ Ֆօրտօ նահանգին Ռեհանեօն Վիճիրոլ եւ Ժօնզաբ բորանոցներու ամառնուն բնկերութեանց,

ԺՕՆԶԱՔ
Հիմնեալ ի 1871

ՊՈՐՏՕ
Հիմնեալ ի 1848

Այս Բոնիաքները որոնք ուղղակի ֆըբանասիէն կուգան, Բարիզի քաղաքին քիմագիտական Աշխատանոցի պետ Պ. Շ. ԺԻՐԱՐի դողմանէ վերլուծուած են։

Իւրաքանչիւր չիչ կը կրէ մի էթիքէթ որոյ վրայ կը գտնուի իւրաքանչիւր տեսակին լուծման վկայականն որ վաւերացեալ է Ֆրանսական կառավարութեան եւ Բարիզու Օսմանեան ընդհանուր Հիւպատոսին պաշտօնական կնիքներով։

Այս ընկերեաց արտադրութեան վարչն եւ ճշմարտապես զուտ ըլլալն այսպէս բազատկապէս երաշխաւորեալ լինելով, սէտք չի մնար ուրիշ գովեստներ չտալով, ոստի կը բաւականանք հասարակութեան ծանուցանել միայն այս ընտիր ըմպելեաց յատկանիշերը եւ Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին որ է մեր ընդհանուր գործակատար Պրք. Բ. ՀՈՒԼԱՄ եւ Ընկերութեան մթերանոցը, Պոլիս Վիթել խան Թիւ 3։

Վերոյիշեալ ընկերութեանց տնօրէն եւ վարիչ

Մ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

12 չիչ պարունակող իւրաքանչիւր սրճատուկ կը վաճառուի ըստ տեսակին 30. 42. 48. 60. 72. 84 եւ 90 Ֆրանքի.

Վ. ԳԱՍԱՐԵԱՆ հիմնեալի դեղօրեից մթերանոցը. Գալաթա, Գահվէ քարու.

Կը ծախուի նաեւ քաղքիս ուրիշ գլխաւոր դեղօրեից եւ նպարեղինաց վաճառատուներու։

Շնորհով վաճառում եւս փոքր ինչ տարբեր գնով։

ՊԱԶԱՐ ՌԻՒՄ

Ալեքսէր Իլիես և Ընկ.

447, Բերա Մեծ-Փողոց, 451

(ռուսական դիւպանատան քով)

մասնաւորապէս կը գտնուին՝

Սեւ խաւեաթ ընտրելագոյն.—Զորգած, ազած և համեմուած ձուկեր—Թարմ, մաքուր կարագ—Պանիրներ—Երշիկներ—ժամպոն—Լեզուներ—Միլեթօ—Համեմուած վրունդ—Հաճարի հաց—Պաքսիմատ—Ֆրքիւ—Անուշեղէն—Թէյ։

Մէծ պէտքերու պատուիրուած պատրաստ կ'ըլլան։

Ռուսերէն եւ ռուսական առաջնակարգ ըմպելիք

Ռուսկ գէն

Ծան.—Պազար Ռիւսը չբացուիր երկու անգամ կանոնաւորապէս ապրանք կ'ընդունելու։

210

ՄՈՍ

ՇՈՒԿԵՆԱՒԱՃԱՐԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըբուլ, Ֆօրսայթ, Մըլլէնհալլ և Սե- Մովի ձիշ- Քոնդոն

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անուիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյվըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեամորուս	3000	Ռէյոս	2250
Ֆարաս	3000	Մ.Իրիս	2000
Օսմանլի	3000	Կասպրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւչէն	1300

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻՒՕԼ և ԸՆԿ. Ուխտոլ խան

ՁԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

847 31, Ձէյմս Սթրիտ Լիվըբուլ

ՋԵՐՍԷԴ-ՊՐԱՆԳՅ

Մասնաւոր քաղաքրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ։

Զատ տարբեր յաղթութիւնե յիտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, Աֆրիկէ և յԱգիպտոս։—Ելքագրամ 1885ի Ադելեսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Մելանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 18 3ի Վիեննայի մի ըազպային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՋԵՐՍԷԴ-ՊՐԱՆԳՅ առաղջապահական ոմիներն ծանօթ պիդերն է—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իրր զգուշական գործմանական ճաշակային երկիրներու տեղերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերային։

ՋԵՐՍԷԴ-ՊՐԱՆԳՅ կը գերազանցէ մարսողութիւնը, կը հանգարտեցնէ ծարաւը, կը զրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխոց ցաւը, գլխոս պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիդերներէն և ամէնաներէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իրր ախորժարար։ Ջուշէն յետոյ, տգդուռ մարսողական է։ Կարելի է խառնել գրգռ վերմութ, գինեի, նեչտի ջրոյ և խաղողի հիւս.

ՋԵՐՍԷԴ-ՊՐԱՆԳՅԻ, ինչպես և Նգրի տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարոց նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուղթիկ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԲԻՏՏԻՒ 2218

Royal Windsor

ՀՈՋԱԿԱՒԻՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱՁԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունիք, մազերնիդ կը թափին, մազերու արմատները Թուլցած են կամ կը թափին, եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէք Ռոյալ Վինձըր այդ դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան տանեին այն, բնական գոյն մը ու դեղեցկութիւն մ'ալ տայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափին ևալն։ Այս դեղ, որուն տէրը չքադրամի արժանացած է մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անոյսալի արդիւնքներ առած բերելով, վաճառուին օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորապէս վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վէրքերնի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը դեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռուսչուկ վինոգրի ծախուած տեղերու։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒԹ